

EĞİTİM DİPLOMASİSİ BAĞLAMINDA ULUSLARARASI DEĞİŞİM PROGRAMLARI: ERASMUS+ PROGRAMI ÖRNEĞİ

Meltem ÖZEL¹

İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Türkiye
meltemozel@esenyurt.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-4037-7393>

<i>Atf</i>	Özel, M. (2021). EĞİTİM DİPLOMASİSİ BAĞLAMINDA ULUSLARARASI DEĞİŞİM PROGRAMLARI: ERASMUS+ PROGRAMI ÖRNEĞİ. The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 11 (3), 943-966.
------------	---

ÖZ

Kamu diplomasinin önemli öğeleri olan kültür ve eğitim faaliyetleri, yumuşak güç unsuru olarak yaygınlaşarak dünya genelinde kullanılmaktadır. Kültür ve eğitim diplomasisi ile ülkeler arası karşılıklı anlayış gelişmekte ve uzun vadeli ilişkiler inşa edilmektedir. Kamu diplomasisi bileşenlerinden olan eğitim diplomasisi ekseninde öğrenci değişim programları, kişilerarası ilişkiler yoluyla uluslararası iyi niyetin geliştirilmesine, ülkelerin imajlarının iyileştirilmesine, karşılıklı ön yargıların yıkılmasına ve uzun vadeli ilişkiler inşa edilmesine olanak sağlamaktadır. Çalışma, erasmus+ değişim programının kamu diplomasisi üzerindeki rolünü değerlendirmeyi ve eğitim diplomasisi çerçevesinde uygulanma durumlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Erasmus+ Değişim Programını eğitim diplomasisi olarak ele alan bu çalışmada, öğrencilerle gerçekleştirilen yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda Türkiye için eğitim diplomasisi ekseninde değişim diplomasisi stratejisi önerilmiştir. Eğitim diplomasisi ekseninde oluşturulacak değişim diplomasisi stratejisi, çeşitli resmi kuruluşları, erasmus+ ofislerini, ESN (European Student Network)'i, öğrenci ve akademisyenleri sürece dahil etmekte ve erasmus+ öğrencilerinin çeşitli kültürel etkinliklere entegre edilmesini içermektedir. Değişim diplomasisi stratejisi çerçevesinde kamu diplomasisi mesajları gelen öğrenci ve personele aktarılmalı, değişim programıyla yurt dışına giden öğrenci ve personel de Türkiye'nin eğitim diplomasisi stratejisi konusunda bilgilendirilerek kamu diplomasisine katkı sağlamaları beklenmelidir. Yükseköğretim Kurumları, uluslararası tanıtım ve uluslararası fuar organizasyonlarında ulus markalamaya da önem vermeli, Türkiye hakkında bilgi vererek kendi ülkeleri hakkında olumlu imaj oluşturmaya destek olmalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Kültür Diplomasisi, Eğitim Diplomasisi, Değişim Diplomasisi, Uluslararası Değişim Programları, Erasmus+

INTERNATIONAL EXCHANGE PROGRAMS IN THE CONTEXT OF EDUCATIONAL DIPLOMACY: THE EXAMPLE OF THE ERASMUS + PROGRAM

ABSTRACT

Cultural and educational activities, which are important elements of public diplomacy, have become widespread as an element of soft power and are used worldwide. With cultural and educational diplomacy, mutual understanding between countries is developed and long-term relations are built. On the axis of education diplomacy, which is one of the components of public diplomacy, student exchange programs allow the development of international goodwill through interpersonal relations, improving the image of countries, breaking down mutual prejudices and building long-term relationships. The

¹ Bu çalışma yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

study aims to evaluate the role of erasmus + exchange program on public diplomacy and analyze its implementation within the framework of educational diplomacy. In this study, which handles the Erasmus+ Exchange Program as an educational diplomacy, the exchange diplomacy strategy to be created in the axis of educational diplomacy includes various official institutions, erasmus + offices, ESN (European Student Network), students and academicians, and the integration of Erasmus + students into various cultural activities. Public diplomacy messages within the framework of exchange diplomacy strategy should be transferred to the incoming students and staff, outgoing students and staff should also be informed on Turkey's diplomatic strategy and their contribution is expected to public diplomacy. Higher Education Institutions should give importance to the nation branding, the Institutions should be support to creating a positive image of their home country as providing information about Turkey at international publicity activities and international fairs.

Keywords: *Public Diplomacy, Cultural Diplomacy, Educational Dipomacy, Exchange Diplomacy, International Exchange Programs, Erasmus+*

GİRİŞ

Kamu diplomasisi karşılıklı ilişki inşa etme ve anlayış oluşturma ile ülkeler ve toplumlar arası çatışmaların azalmasına ve uzun soluklu ilişkiler geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Çalışmada eğitim diplomasisi kavramı kamu diplomasisi türü kapsamında açıklanmakta ve değişim programları ile ilişkilerine yer verilmektedir. Uluslararası değişim programları aracılığı ile başka uluslara bilgi ve fikirlerin yayıldığı, kültürel ve milli değerlerin aktarıldığı ortaya konulmaktadır. Türkiye’de erasmus+ faaliyetini gerçekleştiren öğrencilere odaklanılmakta ve erasmus+ değişim programı kamu diplomasisi bileşenlerinden olan bir eğitim diplomasisi aracı olarak değerlendirilmektedir. Kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisinin diyalog geliştirme, önyargıları yıkma, iletişim ve ilişki inşa etme işlevleri bu bölümde ortaya konulmaktadır. Eğitim, kültür, sanat, spor, bilim gibi yumuşak güç unsurları kamu diplomasisi gibi işlev görmek ve karşılıklı anlayış ile güven oluşmasını sağlamaktadır. Uluslararası diyalogun geliştirilmesi ile kültürlerin yayılarak karşılıklı anlayışı, işbirliğini ve dayanışmayı artırmasına yönelik olarak uygulanan eğitim değişim programları, sonuçları uzun vadede alınacak olan kamu diplomasisi araçlarıdır.

KAMU DİPLOMASİSİ

Geleneksel Diplomasi ve Kamu Diplomasisi

Uluslararası çevreyi kontrol etmek için uluslararası aktörler tarafından savaş mekanizması anlamında kullanılan diplomasi, günümüzde uluslararası bir şirket, sivil toplum kuruluşu veya diğer uluslararası aktörler ile yürütülmektedir. Kamu diplomasisi üzerine çalışan Nicholas Cull, bir yabancı aktörün bir başka yabancı aktör ile birlikte uluslararası çevreyi kontrol girişimini geleneksel diplomasi olarak tanımlarken, uluslararası bir kamuoyu ile işbirliği yoluyla uluslararası çevreyi kontrol girişimini ise kamu diplomasisi olarak ifade etmektedir (2009: 12).

Devlet aktörleri arasında yürütülen geleneksel diplomasisinin aksine kamu diplomasisinde, devlet başkanları ülke ziyaretlerinde doğrudan ülke milli meclislerinde hatta televizyon kanallarındaki programlarda ülke kamuoyuna seslenebilmektedirler. Kamular dış politikada karar verme süreçleri üzerinde etkili olduğundan dolayı kamunun etkilenmesi önem teşkil etmektedir (Karadağ, 2016: 27-28). Eski diplomasi devlet tarafından yürütülmekteyken, kamu diplomasisinin devlet ve devlet dışı aktörler aracılığıyla yürütüldüğü görülmektedir (Aydemir, 2018: 38). Kamu diplomasisi yöntemleri tamamen geleneksel diplomasinin yerini tutmamakta, destekleyici mahiyette rol oynamaktadır (Karadağ, 2016: 51). Etkili bir kamu diplomasisi, geleneksel diplomasi ile işbirliği içerisinde çalışmalıdır. Geleneksel diplomasi, karşılıklı anlayışı ve genellikle uzlaşmayı gerektirmektedir. Aynı şekilde, kamu diplomasisi de karşılıklı anlayışı içermelidir. Bununla birlikte kamu diplomasisi iletişimi geliştirmeye yardımcı olmalı, hükümetin ne yapacağına ve liderlerin ne söyleyip ne söylemeyeceğine de etki etmelidir (Taylor, 2006: 49).

Kamu diplomasisi, diğer ulusların, kültürlerin ve halkların gereksinimlerini anlama, mesajın aktarılması, hatalı algıların düzeltilmesi ve ortak amaçlar için uygun ortamların bulunmasını kapsayan ilişki kurma yöntemidir. Kamu diplomasisi geleneksel diplomasiye kıyasla çok daha geniş bir gruptan oluşmaktadır (Leonard, 2002: 8). Kamu diplomasisinin, geleneksel diplomasiden en büyük farkı, bir ülkenin sivil toplumunu hedef alıyor olmasıdır. Kamu diplomasisi, siyasi, ekonomik ve askeri çıkarlar bir kenara bırakılarak, sivil toplum ve birçok aktörün katılımıyla, etkileşimli olarak yürütülmesi gereken bir süreçtir. 21. yüzyıl kamu diplomasisinde mesajlar, geleneksel kamu diplomasisinden farklı olarak devletin tekelinde değildir (Sancar, 2012: 81-86). Kamu diplomasisi hedef kitlenin büyüklüğü ve şeffaflık yönünden geleneksel diplomasiden ayrılmaktadır (Çemrek & Uluer, 2016: 31). Geleneksel diplomasi ile kamu diplomasisi arasındaki bir diğer önemli fark, her iki alanın planlama ve uygulama sonucuna yöneliktir. Geleneksel diplomasinin sonuçları geleneksel usuller ve hukuki çerçevesi nedeniyle belli ölçüde kestirilebilirken, kamu diplomasinin sonuçları belli ölçüde ve uzun vadede gözlemlenebilmektedir (Çemrek & Uluer, 2016: 31). Geleneksel diplomasi, tek yönlü bir şekilde dış politikada halkın bilgilendirilmesi ve kamuoyunun düşüncesinin ölçülmesi üzerine odaklanmıştır (Snow, 2009: 7). Kamu diplomasisi kapsamında, yabancı kamuoyunu etkilemek ve karşılıklı anlayışı geliştirmek için eğitim, bilgi ve kültürü içeren programlar planlanmaktadır (Cross, 2013: 4).

Geleneksel diplomasi, amaçlarına ulaşmayı genellikle “sert güce” dayandırarak, askeri veya ekonomik gücü kullanır ya da kullanabilir. Kamu diplomasisi ise genellikle kültür, politika, eğitim ve ekonomi gücünü kapsayan “yumuşak güç” kullanır. Sert güce dayanan başarılı diplomasi, insanların saygı duymasına, aynı zamanda sert gücü kullananlardan korkmasına, hoşlanmamasına ve güvenmemesine neden olabilir. Başarılı bir kamu diplomasisi, bir ülkeyi daha fazla saygı duyulabilir yapmakla kalmayıp, ülkenin daha çok beğenilmesine ve hayran olunmasına yardımcı olabilir. Yumuşak gücün kullanımına örnek olarak Amerikan üniversitelerinde geleceğin yabancı liderlerinin ve fikir liderlerinin eğitim alması ve uzay programı, tıp alanındaki gelişmeler ve diğer ileri teknolojileri kapsayan Amerikan bilim ve teknolojisinin itibarı verilebilir (Taylor, 2006: 49). Kamu diplomasisi stratejisi kapsamında rekabet, markalama, kültür, değişim, yayıncılık konularına bağlı iletişim yöntemi kullanılmaktadır (Pamment, 2013: 14).

Kamu Diplomasisi Kavramı

Çağdaş manada 1965 yılında literatüre geçen kamu diplomasisi kavramının, 1856 yılında London Times gazetesinde yayınlanan ABD Başkanı Franklin Pierce haberinde ilk defa nezaket manasında kullanıldığı bilinmektedir (Cull, 2009: 19). Yalnız kamu diplomasisi kavramı, Tufts Üniversitesi Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu Dekanı Edmund Gullion tarafından 1965 yılında literatüre kazandırılmış olup, ülkelerin kültürel iletişim, bilgi ve propaganda faaliyetlerini tanımlamak amacıyla kullanılmıştır (URL-1).

Castells kamu diplomasisini, farklı seslerin duyulabildiği, bağımsız değerlerin ve karşıt çıkarların söz konusu olduğu kamusal alanı inşa eden bir kavram olarak tanımlamaktadır (Castells, 2008: 91). Castells bu tanımlamasıyla kamu diplomasisinin önemli özelliklerinden biri olan çift yönlü tarafına dikkat çekmiştir. Karşılıklı çıkarların korunduğu bu kamusal alanda, ülkelerin kendilerini anlatması ve diğer ülkeleri dinlemesi mümkün olmaktadır.

Kamu diplomasisi, vatandaşlarının ihtiyaçlarını anlayan, diğer ülke vatandaşlarını dinleyen ve nihayetinde yabancı vatandaşlarla ilişki kurmak için düşüncesini ileten bir süreç olarak düşünülebilir (Kochhar & Molleda, 2015: 53). Kamu diplomasisi fikirlerin, anlayışların ve algıların buluşmasını teşvik ederek zihinleri başkalarıyla paylaşmanın bir yolu olarak da ifade edilmektedir (Manners & Whitman, 2013: 189-197).

Ülkelerin markalaşması, o ülke için olumlu ve güçlü bir ülke imajını ifade etmektedir (Szondi G., 2009, s. 301). Ulus markalama, kamu diplomasisi çerçevesinde bir kavram olarak geliştirilerek, Simon Anholt tarafından 1996 yılında literatüre kazandırılmıştır. Kimlik, imaj ve yumuşak güçle ilişkili olan ulus

markalama ile ülkelerin kimliği markalaştırılmakta ve kültür resmedilmektedir (Ekşi, 2018: 148-149). Kamu diplomasisi çerçevesinde gerçekleşecek ulus markalama ile yabancı ülkeler ve halkları olumlu yönde etkilenmekte ve hedef ülkeye karşı olumlu bir imaja sahip olmaktadır.

Kamu diplomasisi, halkla ilişkiler ile uluslararası ilişkilerin kesiştiği noktada yer alan ve önemi giderek artan bir çalışma alanıdır (Yağmurlu, 2007: 10). Tayor'a göre kamu diplomasisi, halkla ilişkiler ve iletişimden daha fazlasını içermektedir (2006: 49). Dutta'ya göre ise kamu diplomasisi, dinleme, katılım ve diyalog dillerini kullanan tek yönlü bir iletişim olarak ortaya çıkmaktadır (2015: 409). Oysa Dutta'nın argümanının aksine, diyalog ve katılımın söz konusu olduğu bir diplomaside, tek yönlü bir iletişimin gerçekleştiği söylenemez. Çift yönlü iletişim ve etkileşim süreci, kamu diplomasisini diplomasiden ayıran en belirgin özellikler olarak ortaya çıkmaktadır.

Mark Leonard, kamu diplomasi faaliyeti yürüten kurumların hedef gruplara tek yönlü mesaj göndermekten ziyade, daha interaktif ve uzun süreli ilişkiler geliştirerek hedef grupları anlaması gerektiğini söylemektedir. Hükümetler aktif bir şekilde kamu diplomasisine katılabilmekte, fakat sivil toplum kuruluşlarından destek alırlarsa amaçlarına ulaşma ve güven oluşturma olasılıkları artmaktadır (Leonard, 2002: 7).

Tüm bu tanımlar göstermektedir ki, kamu diplomasisi devlet dışı aktörleri sürece dâhil ederek, farklı uluslarla iletişim ile etkileşim içerisinde bulunmakta ve uzun süreli ilişki inşa etme faaliyeti gerçekleştirmektedir.

KAMU DİPLOMASİSİ TÜRÜ OLARAK EĞİTİM DİPLOMASİSİ

Kamu diplomasisinin bileşenleri olan kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi, kültürel iletişim ve etkileşim yoluyla ülkeler ve onların kamuları arasında karşılıklı anlayışı geliştirmekte, ülkelerin dış politikasına da katkı sağlamaktadır.

Kültürel diplomasi ve eğitim diplomasisi benzer faaliyetlerde bulunmaktadır. Her iki uygulama da insan üzerine odaklanarak ülke çıkarlarına hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda uygulama alanları yabancı halkları etkilemek, yabancı halklar tarafından fikirleriyle birlikte benimsenmek ve yabancı halkların kendilerine taraf olmasını sağlamak şeklinde sıralanabilmektedir (Aydemir, 2018: 58).

Kamu diplomasisinin en uzun vadeli boyutunda, eğitim, değişimler, burslar, seminerler, konferanslar, gerçek ve sanal ağlar ve medya kanalları aracılığı ile anahtar bireylerle kalıcı ilişkiler geliştirmek mümkündür (Leonard, 2002, s. 18). Kamu diplomasisi, kullandığı araçlarla ülkeye karşı tanınırlığı ve beğeniyi artırarak insanları o ülkeye eğitim, bilim, turizm, yatırım ve siyasi anlamda ortaklığa ve işbirliğine yöneltebilmektedir. Kamu diplomasisi faaliyetleri ülkeye karşı olumlu bir imaj yaratmanın yanı sıra, işbirliklerini artırarak ülkenin kamu diplomasi araçlarının gelişimine katkı sağlamaktadır. Kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında kullanılan eğitim, bilim, turizm gibi araçlar kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında gelişmekte ve yaygınlaşmaktadır. İlişki kurma geleneksel olarak yüz yüze ve kişisel düzeyde yürütülmesi gereken bir süreç olarak görülmüştür. Kalıcı ilişkiler kurmanın en etkili araçları burslar, ziyaretler ve değişim programlarıdır (Leonard, 2002: 9-20).

Kamu diplomasisi, ortak eğitim ve kültür programları ile toplumların yönlendirilmesi ve kamuoyunun kazanılması açısından oldukça önem taşımaktadır (Yıldırım, 2015: 115). Kamu diplomasisi yalnızca enformasyon faaliyetlerine odaklanmaktan uzaklaşarak uluslararası eğitim değişim programları, yurt dışında dil öğretimi ve diğer uluslararası kültürel değişimler gibi uzun vadeli kültürel ilişkiler faaliyetlerine daha fazla önem vermektedir (Lima Júnior, 2007: 237).

Kamu diplomasisi, bir ulusun dünyadaki imajını geliştirmek maksadıyla kültürel değiş tokuşun ve eğitim değişim programlarının uygulanmasını, kültürel ve milli değerlerin yayılmasını sağlayan

faaliyetler bütünüdür (URL-2). Değişim programları kamu diplomasisinin kültürel diplomasi (Scott-Smith, 2009: 51) ve eğitim diplomasisi alanındaki faaliyetleridir.

Yüz yüze iletişimi kapsayan uluslararası eğitim ve kültür değişimleri, kültürler arası saygı ve anlayışı geliştirmenin en iyi yollarından birisi olarak kabul edilmektedir (URL-3).

Eğitim Diplomasisi

Kamu diplomasisi kavramıyla birlikte devlet ve toplum ilişkilerinin önemi artmış, devletlerin güç uygulamaları farklı bir boyut kazanmıştır. Ülkeler olumlu imaj ve itibar sağlamak amacıyla kültürel anlamda faaliyetler gerçekleştirmeye başlamış, kendi kültürlerini, değerlerini ve eğitimini diğer ülkelerle paylaşma stratejisi geliştirmişlerdir (Yılmaz & Pacolari, 2019: 1225).

Eğitim, değerlerin yayılması için kilit bir alan olarak ortaya çıkmaktadır (Dutta, 2015: 405). Eğitim programları ile ülkeler, ülkelerini cazibe merkezi haline getirerek, gelecekte karar verme sürecinde aktif rol oynayabilecek kişileri etkilemeye çalışmaktadırlar. Eğitim alanında gerçekleştirilen çalışmalar, kamu diplomasisi kapsamında kültürlerin tanıtılmasına, ortak değerlerin oluşturulmasına ve sivil diyalogun gelişmesine katkı sağlamaktadır (Erzen, 2014: 129-130).

Başta üniversiteler olmak üzere, tüm kamu ve özel kurum ve kuruluşları ülke tanıtımında gönüllü etkinlikleri ile önemli bir rol oynarlar (Ünal, 2017: 158).

Eğitim faaliyetleri çerçevesinde öğrenciler değişim programlarından faydalanmakta ve çeşitli burslar ile diğer ülkelerdeki üniversitelerde eğitim görmektedirler. Akademisyenler de uluslararası konferanslara ve seminerlere katılmakta ve uluslararası yayınlar yapmaktadırlar (Karadağ, 2016: 96). Akademisyenler aynı zamanda değişim programlarından da faydalanabilmekte, bu kapsamda diğer ülkelerdeki üniversitelerde ders vermekte ya da eğitim almaktadırlar.

Akademisyenler tarafından uluslararası dergilerde yapılan yayınlar da puanlama sistemi çerçevesinde değerlendirilmekte, üniversiteye ve ülkeye karşı prestij sağlamaktadır (Karadağ, 2016: 97). Kişi başına düşen yayın sayısının Birleşmiş Milletler (BM) kalkınma indeksine girdiği bir dönemde uluslararası üretim performansı önem arz etmektedir.

Avrupa'daki yükseköğretim sisteminin tekrar yapılandırılmasına ilişkin olarak başlayan Bologna sürecine Türkiye, 2001 yılında dâhil olmuştur (Erzen, 2014: 130). Bologna süreci, eğitim alanında uluslararası arenada gerçekleştirilen ve yükseköğretimin gelişmesine katkı sağlayan bir süreci ifade etmektedir. Avrupa'da yükseköğretim ve akademik konularda ortak standartlar geliştirmek amacıyla oluşturulan program, eğitim programlarındaki farklılıkları en aza indirerek eğitim değişim programlarının da ülkeler arasında uygulanmasını kolaylaştırmaktadır.

Uluslararası Değişim Programları

Değişim programları ile yabancı ülkelere ülkenin tarihi, kültürü ve değerleri öğretilirken, bireylerin ülkeye sempati duymaları ve dost olmaları hedeflenmektedir. Değişim programlarında aktif rol alan üniversiteler ve okullar, kamu diplomasisinin bir aracı ve uygulayıcısı olarak sosyal paydaş rolüne sahiptirler (Ekşi, 2018: 189). Değişim programları, karşılıklı anlayışın önemine dayanarak yurt dışında olumlu kamuoyu oluşturmada ve diğer insanların bakış açısını daha iyi anlayarak olası çatışmaların azaltılmasına katkıda bulunmaktadır. Değişim programları belli bir kültürel yakınlık seviyesinin olduğu yerde anlayışı ve güveni de artırmaktadır (Waithaka & Maluki, 2016: 2-3). Uluslararası öğrencilerin ev sahibi ülkeye gelmesi, kültürler arasında gerçek bir etkileşim sağlar ve ev sahibi ülkenin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunur (URL-4). Değişim programlarına katılan öğrencilerin, ev sahibi ülkeye yönelik olumlu tutum geliştirmeleri ve ülkelerine döndüklerinde kendi ülkelerinde etkili olmaları beklenmektedir (Pacher, 2018: 1).

Uluslararası eğitim, kalıcı ortaklıklar ve ilişkiler oluşturduğu için kamu diplomasisi aracı olarak faaliyet göstermekte ve dış politikalar oluşturarak bu politikaları uygulamak için iyi bir zemin oluşturmaktadır. Eğitim değişim programları ile bireylerin ve ulusların fikirlerini paylaşması için iyi bir platform oluşur ve uzun vadede kalıcı ortaklıklar kurulabilir. Aynı zamanda, ikna etme yoluyla ülkeler değerlerini tekrar tekrar hatırlatarak, hükümetlerin dış politikalarını ortaya koyabilirler. Ağırlıklı olarak seçkinleri hedef alan eğitim değişim programları ile kurulan bağlar ve bağlantılar sayesinde ülkeler, gelecekte hükümetlerini siyasi olarak etkileyebilecek yabancı öğrencilerin iyi niyetini kazanabilmektedir. Çoğu uluslararası öğrenci, ev sahibi ülkeye karşı daha fazla beğeni kazanarak ülkelerine geri dönmekte ve sonrasında aynı beğeni ile etrafındakileri etkilemektedir. Bir millet ve misafirleri arasında ortak olarak paylaşılan fikir ve değerler, ev sahibi ülkenin dış politika ve ticaret hedeflerine ulaşma şansını artıracaktır (Waithaka & Maluki, 2016: 4).

Kamu diplomasisi ve değişim programları ile ulus ötesi geliştirilen ilişkiler, anlaşmazlıkların azalması gibi politik sonuçlar doğurmaktadır. 2. Dünya Savaşı sonrası Fransız ve Alman liseleri arasındaki öğrenci değişim programları, 1997 yılında beş milyon öğrenciye ulaşmış ve iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesine katkı sağlamıştır (Scott-Smith, 2009: 50). Bu örnek, kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisi kapsamında uygulanan değişim programlarının uzun vadede ülke ilişkilerine sağlayacağı katkıyı açıkça ortaya koymaktadır.

Değişim programlarının kamu diplomasisi için başarılı bir araç olabilmesi için, milletlerin kendi çıkarlarını geliştirip iletmesinin yanı sıra, yabancı halkın ne dediğini de dinlemesi gerekmektedir. İnsanlar birbirini tanıdıça ve anladıça birbirine yakınlaşmakta, yanlış anlaşılmalarda düzelmekte ve uzun vadeli ilişkiler inşa edilerek çeşitli işbirliklerine imkân olmaktadır.

Gençlerin ve yüksek eğitimli insanların ülkelerin kaderlerine yüksek etkileri vardır. Erasmus+ değişim hareketliliğinden faydalanan öğrenciler genellikle ülkelerine memnuniyetle döndüklerinde çevrelerini ve hükümetlerinin davranışlarını, misafir oldukları uluslara karşı olumlu yönde etkileyebilmekte ve gönüllü birer paydaş olmaktadır. Memnuniyetle paylaşılan fikir ve değerler, ülkeler arasında işbirliği olasılığını ve ev sahibi ülkenin dış politikasını ve ticari hedeflerini gerçekleştirme imkânını artırmaktadır.

Bettie'ye göre değişim programları, bir yandan belirgin siyasi bir gündem olmaksızın, karşılıklı anlayış ve iyi niyet oluşturmak için farklı geçmişlere sahip bireyleri bir araya getirmektedir. Akademik bütünlüğü korumak için de apolitik uygulanması gerekmektedir. Bettie'ye göre diğer yandan değişim programları, ziyaretçilere ulusal çıkarları destekleme ve ev sahibi ülkenin olumlu bir imajını yansıtmaya fırsatı sunmaktadır. Kamu tarafından finanse edilen değişim programlarının ulusal çıkarlara katkıda bulunması gerektiğini öne sürmek mantıklıdır. Bazıları bu amaçların birbirinden bağımsız düşünülmemeyeceğini öne sürerken, diğerleri bir arada var olamayacaklarını söylemektedir. Bir arada var olamayacağını düşünen kesim, ulusal çıkarlara hizmet etmek amacıyla var olan ikna etme girişimlerinin, akademik bütünlüğü ve gerçek bir karşılıklı anlayışa ulaşma çabalarını baltalayacağını ileri sürmektedirler (2020: 213). Değişim programlarının ulusların dış politikasını desteklemesinin, güvenilirliği ortadan kaldırarak akademik bütünlüğe ve karşılıklı anlayışa zarar vereceğini söyleyen görüşler bulunmaktadır. Devletler tarafından finanse edilen değişim programlarını, ülkelerin kamu diplomasisi hedeflerinden bağımsız düşünmemek gerekmektedir. Değişim programları aracılığıyla karşılıklılık esas çerçevesinde propagandanın bağımsız gerçekleşmesi beklenen iletişim, bilgilendirme ve ikna çabalarının, karşılıklı anlayışa ve işbirliğine zarar vermesini beklemek yerinde olmayacaktır. Kamu diplomasisini propagandanın ayıran en belirgin özellik doğru bilginin şeffaf bir biçimde yayılmasıdır. Yayılan doğru bilginin güvenilirliği ortadan kaldırmasını beklemek doğru olmayacaktır. Ulusların dış politika hedefleri doğrultusunda kamu diplomasisi kapsamında değerlendirilmeyen değişim programları, uluslararası iyi ilişkiler gelişmesine ancak dolaylı yoldan katkı sağlamaktadır. Değişim programı yararlanıcılarının, ülkelerinin tarihi, kültürel geçmişi ve güncel politikaları

hakkındaki bilgi düzeyleri yeterli olmayabilir. Bu gibi nedenlerle ülkeler tarafından finanse edilen değişim programlarının, bir strateji çerçevesinde gerçekleşmesi gerekmektedir.

Erasmus+ Değişim Programı

Erasmus+ eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanları için fon sağlayarak eğitim ve gençlik alanlarını güçlendirmekte ve gençlerin istihdam edilebilirliğini artırmaktadır. Ülkelerin ulusal ajansları erasmus+ programını kendi ülkelerinde yönetmekten sorumludur. Yükseköğretim Kurumları tarafından Erasmus+ Programı, programı uygulayan ülkelerde kurulan ulusal ajanslara bağlı olarak yürütülmektedir.

Erasmus+ programı eğitim ve kültürel değişim aracılığıyla uluslararası yaygın bir anlayış geliştirmek ve küresel barışa katkı sağlamak amacıyla başlatılmıştır. Üniversite öğrencilerinin hareketliliğinde Avrupa Topluluğu Eylem Programı olan Erasmus+, Avrupa Birliği (AB) tarafından 1981-1986 yılları arasında pilot öğrenci değişimi olarak başlatılmıştır. Hollandalı filozof Desiderius Erasmus, programın isim kaynağıdır. Ayrıca ERASMUS+, “European Region Action Scheme for the Mobility of University Students (Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Topluluğu Eylem Programı)” kelimelerinin baş harflerinden oluşan bir kısaltmadır. 1987 yılında 11 ülkeyi (Almanya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Fransa, Hollanda, İrlanda, İspanya, İtalya, Portekiz ve Yunanistan) kapsayan programa Türkiye 2004 yılında dâhil olmuştur. 1987 yılında 11 ülkeyle başlayan program bugün 33 ülkeyi kapsamaktadır (URL-5).

2017 yılında Erasmus+ Programı 30. yılını kutlamıştır. Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkanı Christian Berger 2017 yılında Erasmus+ Programı'nın 30. yılı vesilesiyle İstanbul'da düzenlenen "Boğaziçi'nde Erasmus+" adlı etkinlikte Erasmus+ programını "Avrupa Birliği'nin yabancı korkusu ve ırkçılık gibi olumsuz eğilimlerin önüne geçmek için oluşturduğu en önemli program" olarak tanımlamış ve yeni politikacıların da bu zorluklarla gelecekte de başa çıkabilmek için yeni politikalar belirlemede olduğundan bahsetmiştir. Avrupa Komisyonu Eğitim ve Genel Müdürü Martine Reicherts katıldığı aynı etkinlikte, Erasmus+ programının insanları bir araya getirerek uluslararası arkadaşlık kavramını öne çıkardığını ve barış nesli yetiştirmeye hizmet ettiğini söylemiştir. Değişimin bir parçası olarak, yeni kültürleri ve dilleri öğrenerek dünyanın daha iyi bir yer haline geleceğini vurgulamıştır.

Erasmus+ Programı içerisinde yer alan, okul eğitimi, yükseköğretim, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve gençlik alanına yönelik faaliyetlere ve spor alanındaki projelere, hibe desteği sağlanmaktadır. Hayat Boyu Öğrenme Programı kapsamında 2004-2013 yılları arasında Erasmus olarak uygulanan program, 2014 yılında Erasmus+ adını alarak AB'nin değişik yaş grupları ve farklı hedef kitlelere yönelik destekler içeren mevcut bütün eğitim, öğrenim, gençlik ve spor programlarını çatısı altında toplamıştır (URL-6). Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig programları ile Gençlik Programı ve 5 uluslararası işbirliği programı (Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink ve Sanayileşmiş Ülkelerle İşbirliği Programı) Erasmus+ çatısı altında yer almaktadırlar. Yüksek lisansını yapmış öğrencilerin eğitimlerine yurt dışında devam edebilmeleri ve yoğun bir işte çalışabilmeleri için gereken becerileri kazanmalarını desteklemek amacıyla hibe garantisi, Yükseköğretim Alanında Sanayileşmiş Ülkelerle İşbirliği (Bilateral Cooperation), gençlik alanını da kapsamak üzere Erasmus+ Programı'nın merkezi projeleri arasında varlığını sürdürmeye devamı, yeni öğretim yöntemleri sunarak yükseköğretim kurumları ve işyerleri arasında yaratıcılık, yenilik ve girişimciliği artırma amacıyla büyük ölçekli ortaklıklar (Bilgi Ortaklıkları) ve sektörlere ilişkin yenilikçi mesleki eğitim-öğretim metotları yoluyla istihdam edilebilirliği artırabilmek için, eğitim ve öğretim kurum/kuruluşları arasında ortaklıklar (Sektörel Beceri Ortaklıkları) sağlanmıştır. Hareketlilik ve ortaklık olanakları yeni dönemde büyük ölçüde güçlendirilmiş ve özellikle yükseköğretim/ mesleki eğitim öğrencileri, öğretmenler, eğiticiler ve gençlik çalışanları için hibe imkânları artırılmıştır (URL-5). AB tarafından oluşturulan Erasmus+ programının kapsamı her yeni dönemde genişletilmekte ve daha geniş yararlanıcı kitlesine ulaşmak hedeflenmektedir.

Yükseköğretim alanında üniversite öğrencileri, akademisyenler ve yükseköğretim çalışanları; mesleki eğitim alanında meslek okulları öğrencileri, çıraklar, profesyoneller, eğitimciler, mesleki eğitim alanında çalışanlar; okul eğitimi alanında ilk ve ortaöğretim öğrencileri, okul liderleri, öğretmenler ve okul çalışanları; yetişkin eğitimi alanında öğrenciler, eğitimciler, yetişkin eğitimi veren kurumların üyeleri ve çalışanları; gençlik alanında 13-30 yaş arası gençler, gençlik çalışanları, gençlik kuruluşlarının üyeleri ve çalışanları Erasmus+ Programının hedef kitlesini oluşturmaktadır (URL-5).

Erasmus+ Programı kapsamında toplanan faaliyetler, 3 Ana Eylem (AE, Key Action, KA) ve 2 Özel Eylem olmak üzere 5 Eylemi kapsamaktadır. Bu eylemler, Ana Eylem 1 (Bireylerin Öğrenme Hareketliliği), Ana Eylem 2 (Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği), Ana Eylem 3 (Politika Reformuna Destek, Özel Eylem 1 (Jean Monnet Programı) ve Özel Eylem 2 (Spor Destekleri) şeklinde kategorize edilmektedir. Erasmus+ Programı, AB sınırları içerisinde ve dışarısında 5 milyondan fazla bireye öğrenme fırsatları sunmaktadır. Bireylerin öğrenme hareketliliğine yönelik eylemler eğitim, öğrenim/staj, profesyonel gelişim, yaygın öğrenme temelli gençlik aktiviteleri ve gönüllü çalışmalar biçiminde gerçekleşmektedir. Yükseköğretim alanında üniversite öğrencilerine, başka bir ülkede en az 3 ay, en fazla 12 ay süre ile öğrenim görme ya da en az 2 ay, en fazla 12 ay süre ile staj yapma olanağı sunulmaktadır. Yükseköğretim bünyesinde çalışan akademik ve/ veya idari personele, Avrupa sınırları içerisinde veya dünyanın farklı bir ülkesindeki yükseköğretim kurumlarında, en az 2 gün süre ile eğitim alma veya ders verme fırsatı sağlanmaktadır. Erasmus+ Programı ile Avrupa'da yükseköğretime olan ilginin artırılması ve aynı zamanda Avrupa dışındaki ülkelere yükseköğretimin geliştirilmesi için uygun bir zemin oluşturulması sağlanmaktadır (URL-5.).

Ana Eylem 1, eğitim, öğretim ve gençlik alanındaki hareketlilik faaliyetlerini, büyük ölçekli Avrupa Gönüllü Hizmeti (AGH) etkinliklerini, Ortak Yüksek Lisans Derecelerini ve Yüksek Lisans Öğrencisi Kredi Garantisi unsurlarını desteklemektedir. Eğitim ve öğretim alanında yükseköğretim öğrencilerine ve personeline yönelik hareketlilik projesi, mesleki eğitim ve öğretim öğrencilerine ve personeline yönelik hareketlilik projesi, okul personeline yönelik hareketlilik projesi, yetişkin eğitimi personeline yönelik hareketlilik projesi, gençlik alanında ise gençlere ve gençlik çalışanlarına yönelik hareketlilik projesi uygulanmaktadır. Bu Ana Eylem çerçevesinde desteklenen etkinliklerin, ilgili katılımcılar ile katılımcı kurum/kuruluşların yanı sıra, bu türden faaliyetleri şekillendiren siyasi sistemler üzerinde olumlu ve uzun süreli etkiler doğurması beklenmektedir. Yükseköğretim alanına özel olarak ise, yükseköğretimde kaliteyi artırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Hareketlilik projesinin, katılımcıların farklı kültürler ve ülkeler ile ilgili farkındalığını ve anlayışını geliştirmek, onlara topluma aktif katılım, Avrupa vatandaşlığı ve kimlik anlayışını geliştirmeleri için uluslararası iletişim ağları oluşturma fırsatı sunmak gibi özel amaçları da bulunmaktadır (URL-5).

Erasmus+ Programı ile birlikte, değişik ülkelerle protokol yapılması mümkün olabilmektedir. 28 AB üyesi ülke (Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan), AB üyesi olmayan program ülkeleri (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, Makedonya, Sırbistan, Türkiye) ve üçüncü ülkeler (Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ Cumhuriyeti, Sırbistan, Ermenistan, Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Moldova, Ukrayna, Rusya Federasyonu, Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus) ile Erasmus+ faaliyeti gerçekleştirilebilmektedir. Bazı merkezi projeler için diğer dünya ülkeleri ile ortaklıklar kurulabilmektedir (URL-5).

Ana Eylem 1 kapsamında yer alan yükseköğretim eğitim ve öğretim alanında öğrenci ve personele yönelik gerçekleştirilen hareketlilik projeleri iki farklı kategoriye ayrılmaktadır. Bunlardan ilki, 28 AB üyesi ülke ve 6 AB üyesi olmayan program ülkeleri arasında gerçekleşen projeler KA103 (AE, Key Action, KA, Ana Eylem), bir diğeri ise 28 AB üyesi ülke, 6 AB üyesi olmayan ülke ve üçüncü dünya

ülkeleri (Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ Cumhuriyeti, Sırbistan, Ermenistan, Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Moldova, Ukrayna, Rusya Federasyonu, Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus) arasında uygulanan ve KA107 (AE, Key Action, KA, Ana Eylem) olarak adlandırılan projelerdir (URL-5). 2021 proje döneminde KA103 projesinin adı değişerek KA131 adını, KA107 projesinin adı da değişerek KA171 adını almıştır.

Erasmus+ programıyla paralel faaliyet gösteren ESN (European Student Network - Avrupa Öğrenci Ağı), öğrencilerden oluşmakta ve öğrencilere rehberlik ederek öğrencilerin sorunlarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci kulüplerine bağlı olarak kurulan ESN şubeleri ile ülkelerde bulunan ulusal ajanslar arasında organik bağ bulunmamakla birlikte, ulusal ajanslar tarafından ESN faaliyetleri teşvik edilmekte ve finansal olarak desteklenmektedir.

Türkiye’de Erasmus+ Değişim Programı

Erasmus+ değişim programı Avrupa Komisyonu tarafından koordine edilmekte, yükseköğretim kurumları ile ilgili diğer kuruluşların erasmus ofisleri tarafından, Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Türkiye Ulusal Ajansı’na bağlı olarak yürütülmektedir. Değişim programlarının temel ilkesi, tam burslu öğrenciler dışında tüm öğrencilerin kendi üniversitesinin ücretini ödemesi ve ziyaret ettiği üniversitede eğitim için herhangi bir ödeme yapmamasıdır. Öğrencilere yurt dışında geçirdikleri faaliyet süreleri boyunca masraflarına yardımcı olmak üzere hibe verilmektedir.

2016-2017 eğitim ve öğretim yılı itibariyle Türkiye’de Yükseköğretim Erasmus+ Beyannamesi sahibi olan 164 yükseköğretim kurumundan 160’ı, öğrenci ve personel hareketliliği faaliyetlerine katılmaktadır (URL-7).

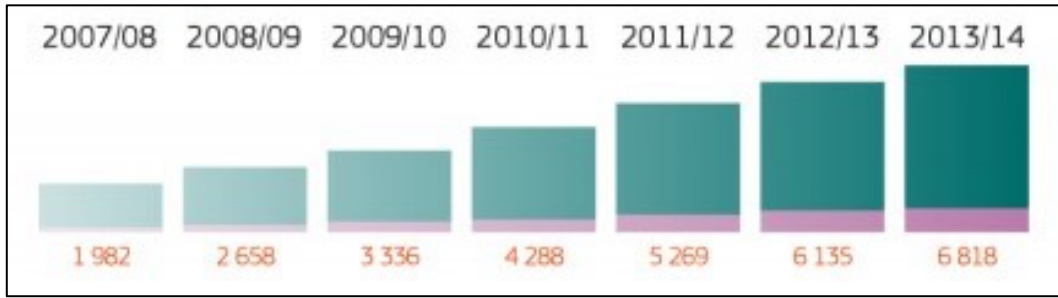
2017/2018 akademik yılı içerisinde 3103’ü program ülkelerinden olmak üzere toplam 3521 öğrenci ve 2288 personel erasmus+ faaliyeti için Türkiye’ye gelmiştir (URL-8). 2016/2017 akademik yılında 3034’ü program ülkelerinden olmak üzere toplam 3563 öğrenci ve 1199 personel erasmus+ faaliyeti için Türkiye’ye gelmiştir (URL-9). Yıllara göre Türkiye’ye gelen öğrenci sayılarındaki değişim Şekil 1 ve Şekil 2’te yer almaktadır. Avrupa Komisyonun internet sayfasında yayınladığı raporlar, 2007/2008 yılı itibari ile istatistiki veri sunmaktadır (URL-10). Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi’nde erasmus+ öğrenci hareketliliği ile Türkiye’ye gelen öğrenci sayısı 2004/2005 akademik yılında 299, 2005/2006 akademik yılında 828, 2006/2007 akademik yılında 1321’dir (URL-7). Şekil 1’te açık mavi renk gelen öğrenim öğrencilerini, pembe renk gelen stajyer öğrencileri ve koyu mavi renk program ülkeleri (33 Erasmus+ program ülkesi: 28 Avrupa Birliği üyeleri, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, Kuzey Makedonya ve Türkiye) dışındaki tüm dünya ülkelerinden değişim programıyla gelen öğrencileri ifade etmektedir. Şekil 2’te ise öğrenim hareketliliği yeşil renk ile gösterilmektedir. 2010/2011 akademik yılından 2015/2016 yılına kadar gelen öğrenci sayısında düzenli bir artış devam ederken, 2016/2017 akademik yılında gelen öğrenci sayısından ciddi bir azalma yaşanmış ve gelen öğrenci sayısı bir önceki akademik yılın yarısının altında kalmıştır. Türkiye’ye gelen öğrenci sayısı azalmaya devam etmektedir (URL-9). 2015 çağrısı ile 2015/2016 akademik yılında Türkiye’ye program ülkelerinden toplam 6945 öğrenci ve 1235 personel gelmiştir (URL-11). 2017 çağrısı ile 2016/2017 akademik yılında Türkiye’ye gelen öğrenci sayısında yarıdan fazla bir azalma olmuştur.

Şekil 1. 2010/2011-2017/2018 yılları arasında Türkiye’de erasmus+ kapsamında bulunan öğrenci sayıları.

Kaynak: Avrupa Komisyonu (European Commission)

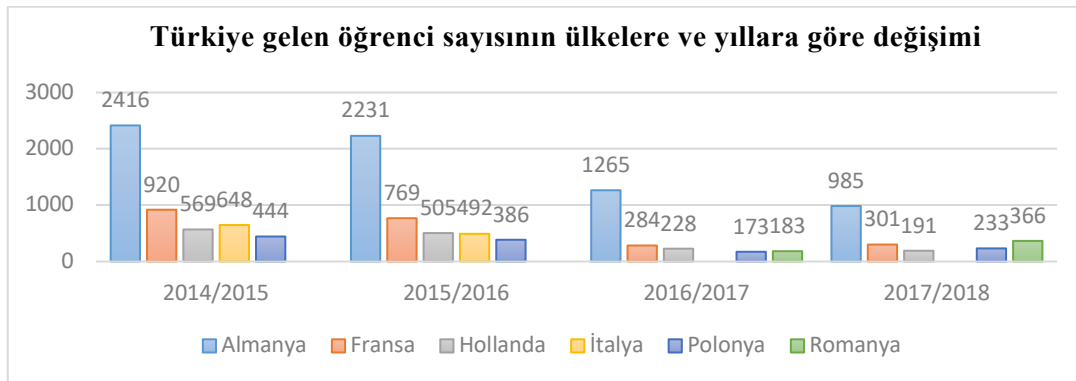
Şekil 2. 2007/2008-2013/2014 yılları arasında Türkiye’de erasmus+ kapsamında bulunan öğrenci sayıları

Kaynak: Avrupa Komisyonu (European Commission)

2017/2018 akademik yılında Türkiye’ye en fazla öğrenci sırasıyla Almanya, Fransa ve Romanya’dan gelmiştir. 2016/2017 akademik yılında ise Türkiye’ye en çok öğrenci sırasıyla Almanya, Fransa ve Hollanda’dan gelmiştir. En çok personel ise Polonya, Romanya ve Almanya’dan gelmiştir (URL-12). 2014/2015 ve 2017/2018 akademik yılları arasında, KA103 Erasmus+ projesi kapsamında Türkiye’yi en çok tercih eden öğrencilerin geldiği ilk beş ülke Şekil 3’te sunulmaktadır.

Şekil 3. 2014/2015 ve 2017/2018 akademik yılları arasında, program ülkelerinden Yüksek Öğrenim hareketliliği ile Türkiye’yi en çok tercih eden öğrencilerin gelmiş olduğu ilk beş ülke

2014/2015 ve 2016/2017 yıllarında Fransa Türkiye’ye en fazla öğrencinin geldiği ikinci ülkeyken, 2017/2018 yılında Fransa’nın yerini Romanya almış ve Fransa Türkiye’ye en fazla öğrenci gönderen üçüncü ülke olmuştur. 2017/2018 yılında ise Romanya, Türkiye’ye en fazla öğrenci gönderen 2. ülke

olmuş, Fransa 2. sıraya gerilemiştir. 2014/2015 ve 2015/2016 yıllarında İtalya Türkiye'ye en fazla öğrenci gönderen ilk beş ülke arasındayken, 2016/2017 yılları arasında ilk beş içerisinde yer almamıştır. İtalya'dan Türkiye'ye gelen öğrenci sayısı her yıl düşmekte olup, 2017/2018 akademik yılında Türkiye'ye İtalya'dan yalnızca 35 öğrenci gelmiştir. 2017/2018 akademik yılında Türkiye'ye İzlanda, Lihtenştayn, Lüksemburg ve Malta'dan hiç öğrenci gelmemiştir.

ARAŞTIRMA

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türk hükümetinin desteklediği erasmus+ değişim programının kamu diplomasisindeki rolünü değerlendirmek ve eğitim diplomasisi çerçevesinde uygulanma durumlarını belirlemektir. Erasmus+ değişim programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerin gelmeden önceki bilgi düzeyleri ve varsa ön yargıları öğrenilerek, hareketlilik bittikten sonraki kültürel ve sosyal deneyimlerinden yola çıkılarak algı, öğrencilerin anlayış ve ikna düzeylerindeki değişim tespit edilmeye çalışılmıştır. Türkiye'ye karşı ön yargıları olan ülke ve ülke vatandaşlarının varlığı karşısında geliştirilen stratejiler olup olmadığı araştırılarak, erasmus+ programının Türkiye'nin değerlerine, kültürüne ve siyasi sistemine karşı sempati oluşturmak için uygulanıp uygulanmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Avrupa Komisyonun 2017 "Program Ülkeleriyle Yükseköğretim Hareketliliği – Öğrenci Gönderen ve Alan Ülkeler" raporuna göre Türkiye'ye 2017 yılında gelen öğrenci sayısı 3034'dür. Türkiye'ye program ülkeleri arasından en çok öğrenci sırasıyla Almanya (1265), Fransa (284) ve Hollanda (228) ülkelerinden gelmektedir. Almanya, Fransa ve Hollanda gibi ülkelerde gurbetçi Türk vatandaşlarının varlığı göz önüne bulundurulduğunda, bahsi geçen ülkelerden gelen Erasmus+ öğrencilerinin Türk ağırlıklı olduğu öngörülmektedir. 2017 raporuna göre Türkiye'den öğrenciler en çok sırasıyla Polonya, Almanya ve İtalya'ya gitmektedir.

Kültürlerarası iletişimin ve diyalogun oluşmasına imkân sağlayan kamu diplomasisi, yanlış anlamaları ve ön yargıları yıkararak uzlaşma ortamları oluşturmaktadır. Bu çalışmada, uzun vadede kültürlerarası diyalogu artırma ve işbirliğini geliştirme işlevleri açısından Türkiye'de erasmus+ değişim programı, kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisinde nasıl bir yer bulmalıdır sorusundan yola çıkılarak aşağıdaki hipotezlerin cevapları aranmaktadır.

H1: Erasmus+ değişim programı aracılığıyla Türkiye ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj oluşturulmakta, karşılıklı anlayış ve ilişki inşa edilmektedir.

H2: Erasmus+ değişim programı ile çift yönlü bir iletişim gerçekleşmektedir.

H3: Türkiye'deki Erasmus+ değişim programı sonrası kendi ülkesine dönen öğrenciler, iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkileri uzun vadede olumlu yönde etkilemektedir.

Hipotezlerin sınanması amacıyla oluşturulan altı sorunun yanı sıra, öğrencilerin Türkiye'deki hareketliliklerini ve Türkiye hakkındaki biliş düzeyini öğrenmek amacıyla toplamda on iki soru öğrencilere derinlemesine görüşme esnasında yöneltilmiştir.

Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma, Erasmus+ programı KA103 projesi çerçevesinde eğitim ve staj hareketliliği faaliyeti için Avrupa'daki çeşitli ülkelere Türkiye'de bulunan yükseköğretim kurumlarına gelen ve en az üç ay Türkiye'de yaşayan yabancı öğrencileri kapsamaktadır. Araştırmanın sınırlılığı, daha fazla öğrenciye ulaşabilmek amacıyla, Türkiye'de bulunan yükseköğretim kurumlarında 2017-2020 yılları arasında en az üç ay süre ile gerçekleşen erasmus+ öğrenim ve staj faaliyetlerinin değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Erasmus+ programının karşılıklı ilişki inşa ederek uzun vadede ülkeler arası ilişkileri olumlu yönde geliştirme etkisini değerlendirmek amacıyla 2008/2009 akademik yılı güz döneminde İstanbul'da öğrenim hareketliliği gerçekleştirmiş olup, 2017 yılından bu yana Türkiye'de bulunan kendi ülkesinin Büyükelçiliği'nde siyasi ve ekonomik ilişkiler bölümünde diplomat olarak çalışmakta olan Diplomat N.P. ile görüşme yapılmıştır.

Araştırmanın Örnekleme

Erasmus+ Ana Eylem 1 eğitim ve öğretim alanında yükseköğretim öğrencilerine ilişkin KA103 projesi çerçevesinde 2017-2020 yılları arasında Türkiye'ye Erasmus+ öğrenim ve staj hareketliliği kapsamında gelen öğrenciler araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemleri arasından ölçüt örnekleme uygulanmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde hâkim olan anlayış, önceden belirlenen bir takım ölçütü karşılayan tüm hususların dikkate alınmasıdır. Ölçüt örneklemede daha önceden araştırmacı tarafından belirlenmiş ya da var olan ölçü veya ölçütler kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016: 122). Araştırma kapsamında katılımcıların belirlenmesinde araştırmacının oluşturduğu temel ölçüt, KA103 projesi kapsamında çeşitli ülkelerden Türkiye'de bulunan yükseköğretim kurumlarına 2017-2020 yılları arasında gelmiş olmak ve Türkiye'de en az 3 ay erasmus+ kapsamında bulunmuş olmasıdır. Erasmus+ öğrencilerine ulaşabilmek için Türkiye'de bulunan Yükseköğretim Kurumlarının erasmus ofisleri ile iletişime geçilmiş, 18 erasmus+ öğrencisi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında farklı ülkelerden Türkiye'deki çeşitli üniversitelere gelen öğrencilerle görüşülmesinin nedeni, farklı ülkelerden gelen öğrencilerin Türkiye hakkındaki düşüncelerinin ve tutumlarının benzerliğinin ya da farklılığının öğrenilme düşüncesidir.

Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma yöntemlerinden olan betimsel analizin kullanıldığı bu çalışmada, Erasmus+ Ana Eylem 1 eğitim ve öğretim alanında yükseköğretim öğrencilerine yönelik KA103 projesi çerçevesinde Türkiye'ye Avrupa ülkelerinden gelen öğrencilerle ve daha önce Türkiye'ye erasmus+ faaliyeti kapsamında gelmiş olup şu an Türkiye'de çalışmakta olan katılımcıyla yapılan yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla, amaç kısmında ortaya konulan hipotezlere yönelik oluşturulan soruların cevapları aranmıştır. Yapılandırılmış görüşmeler ile amaç, katılımcılardan alınan bilgiler arasındaki benzerliği ve farklılığı ortaya koymak ve bu doğrultuda karşılaştırmalar yapmaktır. Araştırmayı yapan kişi, katılımcılarla aracılığıyla belirli konuları anlamaya çalışır. Araştırmacı görüşme esnasında bazı konularla alakalı özel alanlarla karşılaşarsa, ayrıntılı sorularla bu alanları derinlemesine irdelenebilir. Yapılandırılmış görüşme büyük ölçüde açık uçlu sorulardan oluşmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016: 130).

Hipotezlerin sınıandığı görüşmeler, öğrencilerin hareketlilikleri öncesinde ve sonrasında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin hareketlilikleri öncesinde çevirim içi görüntülü ortamda İngilizce görüşmeler yapılmış, öğrencilerin hareketlilikleri sonrasında ise İngilizce yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Derinlemesine görüşmelerde veriler, ilk görüşme için üç ve ikinci görüşme için dokuz sorudan oluşan görüşme formları ile toplanmıştır. Diplomata yapılan görüşmede veriler altı sorudan oluşan görüşme formu ile toplanmıştır. Formlardaki sorular 4 farklı uzman görüşü alınarak soruların anlaşılabilirliği ve konuyu kapsama durumu tekrar gözden geçirilmiş ve formların son biçimi verilmiştir. Derinlemesine görüşmelerde katılımcıların, Türkiye'yi seçme nedenleri, Türkiye'de gerçekleşecek Erasmus+ faaliyetinden akademik, kişisel ve kültürel beklentileri, Türk kültürü ve Türkler hakkındaki düşünceleri sorularak öğrencilerin Türkiye hakkındaki fikirleri ve varsa ön yargıları öğrenilmeye çalışılmıştır. Katılımcılarla, erasmus+ hareketliliği sürecinde yaşadıkları tecrübeler ve karşılaştıkları sorunlar, Türkiye ve kendi ülkeleri arasındaki ilişkiler, Türk kültürü ve değerleri gibi farklı konular üzerine iletişim kurulmuştur. Araştırmaya ilişkin veriler 24 Mayıs 2017 ile 23 Ocak 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Diplomata yapılan görüşme 23 Ocak 2020 tarihinde gerçekleşmiştir. Katılımcılarla yapılan yüz yüze görüşmelerde, araştırmacı tarafından ses kayıt cihazı kullanılmıştır. İlk görüşmeler ortalama 20 dakika sürerken, ikinci görüşmeler yaklaşık 40 dakika sürmüştür. Diplomata yapılan görüşme yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Görüşmelerden elde edilen veriler çözümlenirken, betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde, araştırmadan ulaşılan veriler, belirlenen temalara göre özetlenmekte ve yorumlanmaktadır. Bu çalışmada, katılımcıların aynı soru hakkındaki

düşüncelerini belirgin bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılar sıklıkla kullanılmaktadır. Bu analizin amacı, okuyucuya elde edilen bilgileri düzenli ve yorumlanmış bir biçimde vermektir. Bu amaç doğrultusunda ulaşılan veriler öncelikle düzenli ve açık bir şekilde betimlenmektedir. Sonrasında uygulanan betimlemeler açıklanmakta ve yorumlanmakta, sebep-sonuç bağlantısı irdelenmekte ve bir takım neticelere ulaşılmaktadır. Ortaya çıkan temalar, araştırmacı tarafından ilişkilendirilmekte, anlamlandırılmakta ve ileriye yönelik tahminlerde bulunabilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016: 239-240). Kişinin aldığı uyarıların ya da mesaj öğelerinin özelliklerini ve etkilerini tarafsız bir şekilde ortaya koymak söz konusudur (Bilgin, 2014: 12). Araştırma verilerinin çözümlenmesi amacıyla hipotezler doğrultusunda oluşturulan sorular çerçevesinde temalar belirlenmiştir. Veriler ilgili temalar altında düzenlenerek verilmiş, gerekli yerlerden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Öğrenciler Türkiye'ye gelemeden önceki öğrenci görüşmeleri internet üzerinden skype iletişim kanalı aracılığıyla gerçekleştirilmiş olup, öğrencilerin hareketlilikleri sonrası yapılan derinlemesine görüşmeler İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Çeşitli ülkelerden gelen Erasmus+ öğrencileri, Türkiye'nin çeşitli illerinde farklı üniversitelerde eğitim almış ya da staj faaliyetini gerçekleştirmişler (Tablo 1). Katılımcılar 3 ay ile 1 yıl arasında Türkiye'de bulunmuşlardır. Görüşleri alınan öğrencilere ait bilgi, her öğrenciye verilen müstear kodu ile Tablo 1'de sunulmuştur.

Aşağıdaki Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırma kapsamında Türkiye'ye erasmus+ programı ile İspanya (6)'dan, Hırvatistan (3)'dan, Romanya (3)'dan, Litvanya (2)'dan, İtalya (1)'dan, Danimarka (1)'dan, Slovakya (1)'dan ve Polonya (1)'dan gelen 12 kız ve 6 erkek öğrenci ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1: Derinlemesine Görüşmelerin Yapıldığı Gelen Erasmus+ Öğrencilerinin Listesi

Müstear	Öğrencinin Geldiği Ülke	Cinsiyet	Öğrencinin Hareketlilik Türü	Öğrencinin Türkiye' de Hareketlilik Gerçekleştiği Şehir	Öğrencinin Bulunduğu Üniversite Türü	Öğrencinin Türkiye' de Bulunduğu Akademik Yıl	Türkiye' de Bulunma Süresi
E1	Polonya	Kız	Öğrenim	Sakarya	Devlet	2018-2019	6 ay
E2	İspanya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2018-2019	6 ay
E3	Romanya	Erkek	Öğrenim	İstanbul	Özel	2017-2018	6 ay
E4	Hırvatistan	Kız	Staj	İstanbul	Özel	2018-2019	3 ay
E5	İspanya	Kız	Öğrenim	Ankara	Devlet	2019-2020	6 ay
E6	İspanya	Kız	Öğrenim	Kocaeli	Devlet	2019-2020	6 ay
E7	Hırvatistan	Kız	Staj	İstanbul	Özel	2018-2019	3 ay
E8	İspanya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2018-2019	12 ay
E9	İspanya	Erkek	Öğrenim	Kocaeli	Devlet	2018-2019	6 ay

E10	Romanya	Erkek	Staj	İstanbul	Özel	2018-2019	3 ay
E11	İspanya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2019-2020	6 ay
E12	Danimarka	Erkek	Öğrenim	İstanbul	Devlet	2017-2018	12 ay
E13	Hırvatistan	Kız	Öğrenim	İzmir	Devlet	2018-2019	12 ay
E14	Slovakya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Devlet	2018-2019	12 ay
E15	Romanya	Erkek	Staj	İstanbul	Özel	2018-2019	3 ay
E16	İtalya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2019-2020	6 ay
E17	Litvanya	Erkek	Öğrenim	İstanbul	Özel	2017-2018	6 ay
E18	Litvanya	Kız	Öğrenim	İstanbul	Özel	2017-2018	6 ay

BULGULAR

Bu araştırma, Türkiye'ye Erasmus+ değişim programı ile gelen öğrencilerin Türkiye'de öğrenim ya da staj hareketliliği gerçekleştirdikten sonra Türkiye'ye yönelik bakış açılarında ve düşüncelerinde olumlu yönde değişiklik olup olmadığını, Türkiye'ye ve vatandaşlarına karşı ön yargıların yıkılıp yıkılmadığını ve ikili ülke ilişkileri konusunda ileride sağlayabileceği olası önemli katkıları ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda, hipotezleri değerlendirmeye dayalı olarak gelen 18 erasmus+ öğrencisiyle ve öğrencilik yıllarında yükseköğretim öğrencisi olarak ülkemize gelen ve şu an Türkiye'de ülkesinin Büyükelçiliği'nde çalışan bir diplomat ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde, gelen öğrencilerle ve diplomatla gerçekleştirilen görüşmelerin neticesinde elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Öğrenciler ile Yapılan Görüşmeler

Hipotez 1: Erasmus+ değişim programı Türkiye ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj oluşturmakta ve karşılıklı anlayış ve ilişki inşa edilmektedir.

Erasmus+ kapsamı çerçevesinde farklı bir ülkeye giden öğrencilerin o ülkeye karşı ön yargıları var ise, karşılıklı iletişim ve ikna yoluyla bu ön yargılar yıkılabilmektedir. Bu doğrultuda katılımcı öğrencilerle yapılan ilk görüşmede öğrencilere "Türkiye hakkında ne biliyorsunuz? Bu bilgiyi nereden edindiniz?" sorusu sorulmuş, öğrencilerin hareketlilikleri sonrası gerçekleştirilen ikinci görüşmede ise "Türkiye ve Türk kültürü hakkındaki bilginiz ve düşünceleriniz nelerdir?" sorusu sorularak erasmus+ faaliyeti sonrası öğrencilerin karşılıklı iletişim ve ikna yolu ile Türkiye ve Türk kültürü hakkında varsa ön yargılarının yıkılarak düşüncelerinde olumlu yönde bir değişiklik olup olmadığı öğrenilmek istenmiştir. Sorulan ilk soru ile var olan olumsuz düşüncelerin açıkça ifade edildiği cevaplar ile ön yargıların yıkıldığı ve algıların olumlu yönde değiştiği cevaplar şu şekildedir:

Bir katılımcı öğrenci, Türkiye'ye gelmeden önce Türk kültürünün alışık olduğu kültürden çok farklı olduğunu düşünmektedir (E1). Öğrenci ikinci görüşmede, Türkiye'de öğrenim gördükten sonra sosyal ve kültürel anlamda Türkiye hakkında algısının olumlu yönde değiştiğini ve Avrupa-Asya karışımı sentez bir kültürle karşılaştığını söylemiştir.

İspanya'dan gelen bir öğrenci Türkiye'yi medyanın gösterdiği ve izin verdiği kadar tanıdığı söyleyerek, gerçekte nasıl olduğunu merak ettiğini ve gerçekten tehlikeli olup olmadığını anlamak istediğini

söylemiştir. Türk kültürünün Avrupa kültüründen çok farklı olduğunu ve dinden çok fazla etkilendiğini söylerken, Akdeniz ülkesi olduğu için İspanya ile ortak değerleri de olabileceğini düşünmektedir (E8). Türkiye'ye birçok önyargı ile gelen bu katılımcı, sonrasında Türkiye'nin sandığı gibi tehlikeli bir ülke olmadığını ve Türk halkının gerçekten iyi ve yardımsever olduklarını ifade etmiştir. Önceki önyargılarının gerçeklikten tamamen uzak yanlış bir bilgi olduğunu aktarmış ve Türkiye'ye ve ülke insanlarına âşık olduğunu söylemiştir. Türkiye'de yaşadığı deneyimin kendisine, başka kültürlere ve dinlere de saygı duymayı öğrettiğini paylaşmıştır.

Danimarka'dan gelen bir öğrenci, sosyal medyada ve internet sitelerinde hayvan şiddeti, tecavüz ve politika ile ilgili konularda kötü haberler gördüğünü ve Türkiye'yi böyle tanıdığını söylemiştir. Türk insanının geniş tarihinden dolayı akıllı olabileceğini düşünmektedir (E12). Katılımcı ikinci görüşmede farklı bir Türkiye ile karşılaştığını söyleyerek, Türkiye'de aileye değer verilmesini, insanların birbirine saygılı ve yardımsever olmasını sevdiğini söylemiştir. Fakat bazı Türkleri yeterince medeni ve kibar bulmadığını ifade etmiştir.

Katılımcılardan biri Türk kültürünü Osmanlı ile ilişkilendirmekte ve Türk kültürünü Osmanlı'nın devamı olarak görmektedir (E15). Katılımcı Türkiye'de öğrenim gördükten sonra Türk kültürünü, değerlerini ve mutfağını çok sevdiğini söylemiştir. Gelmeden önce Türkiye'nin Avrupa'dan çok farklı olduğunu düşündüğünü ama gelince öyle olmadığını gördüğünü ve İstanbul'un Doğu ezgilerini de içinde barındıran tam bir Avrupa şehri olduğunu söylemiştir. Türkleri çok misafirperver, kibar ve saygılı bulduğunu ifade etmiştir.

Arap kökenli bir aileden gelen İtalyan bir katılımcı, ailesinde Türkiye'ye karşı sempati hâkim olmasına rağmen, düşünce özgürlüğü, toplumsal kurallar ve uluslararası hukuk kuralları konusunda Türkiye'nin iyi bir imajın olmadığını düşünmektedir. Bu öğrenci Türkiye hakkındaki bu düşüncelere medya, internet, dersler ve kitaplar aracılığı ile sahip olmuştur. Aynı öğrenci, Türk kültürünü geleneksel bulmakta, yeterince modern olduğunu düşünmemekte ve Türk kültürünün aynı zamanda etik ve rustik olduğunu ifade etmektedir (E16). Türkiye'de öğrenim gördükten sonra Türkiye'de teknolojiyi ve mimariyi çok gelişmiş, insanların saygılı, çalışkan ve laik bulduğunu söylemiştir. Müslüman bir Avrupa ülkesiyle tanıştığını söyleyen katılımcı, medyada yansıtılandan bambaşka bir ülke ile karşılaştığını aktarmıştır.

Katılımcılardan biri Türkiye'nin, kendine has kültüre sahip olduğunu düşünmektedir. Fakat haberlerde Türkiye ile ilgili iyi şeyler duymadığını söylemiştir (E13). Hırvatistan'dan gelen katılımcı ikinci görüşmede, Türkiye'de öğrenim gördükten sonra Türklerin harika, iletişime açık, arkadaş canlısı, yardımsever, misafirperver, eğlenceli ve kibar olduklarını düşündüğünü söylemiştir. Türk geleneğini ve kültürel yaşamını çok sevdiğinden ve kültürel anlamda pek çok farklılığı keşfederek keyif aldığından bahsetmiştir.

Katılımcılardan biri, ilk görüşmede Türk kültürü hakkında yeterince bilgisi olmadığını söylemekle birlikte, Türk kültürünün İspanya'da sahip olduğu kültürden çok farklı olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir (E9). Türkiye'de öğrenim gördükten sonra Türk kültürünü kendi İspanyol kültüründen çok farklı bulmaya devam etmekte ve bazı unsurların olumlu bazılarının da olumsuz olduğunu düşünmektedir. Türkiye'de başka insanlara saygı duyulduğunu görmenin kendisini mutlu ettiğini ifade ederken, Türkiye'de herşeyin yasak olduğunu, düşünce özgürlüğü olmadığını ve Türk toplumunun açık fikirli olmadığını söylemiştir. Aynı katılımcı bir sürü Türk arkadaş edindiğini söylerken, Türklerin harika insanlar olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı Türk kültürüne ve Türklere karşı olumlu algısını ve görüşlerini ifade ederken, Türkiye'deki sosyal haklar ve özgürlük konularındaki eleştirel düşüncelerini de dile getirmiştir. Türkler ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj elde etmesine rağmen, ülkeye karşı bakış açısında olumlu yönde bir değişiklik görülmemiştir.

Türkiye'ye ön yargıları ile geldiğini açıkça ifade eden 7 öğrencinin yanı sıra, ön yargısını dile getirmekten çekinen, ülke ve kültürü hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan katılımcıların Türkiye'de

öğrenim görmesi ve Türklerle birebir iletişim kurmasının ardından oluşan ilişki ve güven inşa süreci, Türkiye'ye ve Türklere karşı olumlu yönde bir algı oluşturmaktadır.

İspanya'dan gelen bir katılımcı, erasmus+ faaliyeti sayesinde Türk kültürünün değerini öğrendiğini ifade etmiştir (E2).

Romanya'dan gelen bir katılımcı, farklı bir millet ile tanışıp farklı bakış açılarını gördükten sonra hayata bakış açısının değiştiğinden bahsetmiştir. Türk kültürünü Batılı insanlar için çok özel olarak tanımlayan katılımcı, Türkiye'ye âşık olduğunu söylemiştir. Türklerin alışkanlıklarından etkilenmiş ve misafirperverliklerine hayran kalmıştır. Birçok arkadaşlık ve bağlantı kurduğundan bahseden katılımcı, gelecekte Türkiye'de çalışmak istemektedir (E3).

Hırvatistan'dan gelen bir katılımcı, Türk kültürünü geleneksel, Türk insanını ise arkadaş canlısı ve misafirperver bulmakta, Türkiye ile bağlantısı olan her şeye âşık olduğunu ifade etmektedir (E4).

İspanya'dan gelen bir katılımcı, erasmus+ sayesinde Türkiye'nin ve Türk halkının gerçekten iyi olduğunu gördüğünü ve ailesine de gösterebildiğini söylemiştir. Aldığı bir ders sayesinde Türk toplumunun yapısını ve Orta Asya kökenini öğrendiğini ve bu sayede Türk toplumu daha iyi anlamaya başladığını ifade etmiştir. Türklerin yabancılara ev sahipliği yapmasının, aileye önem vermesinin ve konuklara yemekler ikram etmesinin kendisini çok etkilediğini söylemiştir (E6).

Hırvatistan'dan gelen bir katılımcı, gündelik yaşamda yerel halkla etkileşimde bulunarak kültürel değerler, sosyal yaşam, din ve gelenekler hakkında çok şey öğrendiğinden bahsetmiştir. Türk insanını cömert, sıcakkanlı ve misafirperver bulmaktadır. Türk yemeklerine, Türk insanının sıcak karşılımlarına ve misafirperverliklerine hayran kaldığını söylemiştir (E7).

Litvanya'dan gelen bir katılımcı, erasmus+ hareketliliği sayesinde tanıştığı Müslüman Türklerin çok iyi, açık yürekli ve misafirperver olduklarını öğrenmiştir. Litvanya'dan gelen bu katılımcı, Türk insanının güçlü manevi değerlere ve iyi insan ilişkilerine sahip olduğunu düşünmekte ve Türkleri çok sevdiğini ifade etmektedir (E17).

İspanya'dan gelen bir katılımcı, Türkiye'de kadın erkek arasındaki ilişkinin eşit olmadığını düşünmektedir. Türklerin göçmenlere gösterdiği toleransı, kadın ve erkek ilişkilerinde göstermediği kanaatini taşımaktadır (E5). Katılımcının verdiği yanıtlar birinci hipotezi desteklememektedir.

Romanya'dan gelen bir katılımcı, Türkiye'de konuşma özgürlüğü olmadığını, cinsiyet eşitsizlikleri olduğunu ve Türklerin yeniliklere açık olmadığını düşünmektedir. Türk halkını misafirperver ve çevresine saygılı bulmaktadır. Türklerin, mutfak, dans, resim gibi yerel gelenekleri uygulamada katı olduklarını düşünmektedir (E10). Katılımcının Türkiye ve Türk kültürü hakkındaki algısı bütün olarak değerlendirildiğinde, birinci hipotezi doğrulamadığı görülmektedir.

Türkiye'de dinsel ve kültürel çeşitlilik olduğundan bahseden katılımcı, bu özgür ve saygılı ortamı görmekten mutluluk duyduğunu ifade etmiştir. Annesinin hareketlilik öncesinde kendisini Türkiye'ye gönderme konusunda kaygılı olduğundan bahseden katılımcı, Türkiye'deki eğitimi boyunca hiçbir sorunla karşılaşmadığını ve ailesinin de kendisini Türkiye'de ziyaret ettiğini söylemiştir. Fakat Türkiye'de bazı internet sitelerine giriş yapmanın yasak olduğuna değinen katılımcı, düşünce özgürlüğü olmadığını söylemiştir (E11). Katılımcının Türk kültürüne karşı algısı olumlu yönde gelişirken Türkiye'ye karşı algısı olumsuz yönde gelişmiştir. Öğrencinin verdiği cevaplar birinci hipotezi tamamen desteklememektedir.

Slovakya'dan gelen bir katılımcı, Türkleri belirlenen zamanlamaya uymayan, plansız ve çok rahat insanlar olarak tanımlamaktadır (E14). Katılımcının verdiği yanıtlar birinci hipotezi doğrulamamaktadır.

Litvanya'dan gelen bir katılımcı farklı dinlere karşı sevgisinin arttığını, ilgi düzeyinin geliştiğini ve farklılıkları kabullenmeyi öğrendiğini ifade etmiştir. Türklerde, özellikle kentten daha uzak yerleşim yerlerinde, geniş aile yapısının ve sosyal yaşamın önemli olduğunu düşünmektedir. Ailelerin iletişim halinde bulunmasının ve bir araya gelip yemek yemesinin hoşun gittiğini söylemiştir. Türklerin ülkesine ve kültürüne çok bağlı ve sadık olduğunu gözlemlemiştir. Türk kültürüne ve insanına hayran olduğunu söyleyen katılımcı, siyasi ve sosyal nedenlerden dolayı özellikle kadın için Türkiye'yi çok yaşanılır bulmadığını söylemiştir (E18). Katılımcının Türk kültürüne karşı algısı olumlu yönde gelişirken Türkiye'ye karşı algısı olumsuz yönde gelişmiştir. Katılımcının verdiği cevaplar birinci hipotezi doğrulamamaktadır.

Türkiye'de erasmus+ faaliyeti gerçekleştiren öğrencilerin on sekizinden on ikisi, Türkiye, Türk kültürü ve Türkler hakkında olumlu bir imaja sahip olmuştur. Diğer altı öğrenci Türklere karşı olumlu yönde düşünce geliştirmelerine rağmen, Türkiye'ye karşı eleştirel yaklaşarak birinci hipotezi desteklemeyen cevaplar vermiştir.

Tablo 2: Hipotez 1'in Sınama Sonuçları

Hipotez 1	Erasmus+ faaliyetinden sonra Türk kültürü ve Türkler hakkında olumlu bir imaja sahip olmuştur.
Destekleyen	12
Desteklemeyen	6

Hipotez 2: Erasmus+ değişim programı ile çift yönlü bir iletişim gerçekleşmektedir.

Erasmus+ kapsamı çerçevesinde farklı bir ülkeye giden öğrenciler karşılıklı ve çift yönlü iletişim aracılığıyla, kendi ülkelerini ve kültürlerini orada bulunan yerel halka aktarabilmektedirler. Bu doğrultuda katılımcı öğrencilerle yapılan ikinci görüşmede öğrencilere "Türkiye'deki hareketliliğiniz esnasında kendi ülkenizi ve kültürünüzü anlatma imkânınız oldu mu?" sorusu sorularak ikinci hipoteze cevaplar aranmıştır.

Katılımcı öğrenciler üniversitedeki bazı dersler kapsamında, düzenlenen çeşitli kültürel etkinliklerde ve günlük yaşamda hem Türk kültürünü öğrendiklerini hem de kendi kültürlerini anlatma fırsatı bulduklarını ifade etmişlerdir (E2, E3, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18). On beş öğrenci karşılıklı diyalog aracılığı ile kendi ülkelerini ve kültürlerini anlattıklarını söyleyerek ikinci hipotezi destekleyen cevaplar vermişlerdir.

Katılımcılardan bazıları, herhangi bir organizasyon çerçevesinde ya da günlük yaşamda kendi kültürlerini anlatma fırsatı bulamadıklarını ifade etmişlerdir (E1, E4, E14). Katılımcılardan üçü, kendi kültürlerini ve ülkelerini anlatma fırsatı bulamadıklarını söyleyerek ikinci hipotezi doğrulamamışlardır.

Tablo 3: Hipotez 2'nin Sınama Sonuçları

Hipotez 2	Gelen öğrenciler karşılıklı diyalog aracılığı ile kendi ülkelerini ve kültürlerini anlatmaktadırlar.
Destekleyen	15
Desteklemeyen	3

Hipotez 3: Türkiye'deki Erasmus+ değişim programı sonrası kendi ülkesine dönen öğrenciler iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkileri uzun vadede olumlu yönde etkilemektedir.

Değişim programları aracılığı ile başka bir ülkede öğrenim ya da staj faaliyeti gerçekleştiren öğrenciler, kendi ülkelerine döndükten sonra kendi ülke vatandaşlarını ve uzun vadede iki ülke arasındaki ilişkileri olumlu yönde etkileyebilmektedirler. Bu nedenle erasmus+ programının kamu diplomasisi enstrümanı olarak uzun vadede dış politika üzerinde olumlu etkisi vardır. Bu yönde belirlenen üçüncü hipoteze cevaplar aramak amacıyla katılımcılara doğrultulan birinci soru "Ülkenize döndükten sonra Türkiye'deki tecrübenizi, Türkler ve Türkiye hakkındaki düşüncelerinizi paylaşmayı düşündüğünüz kişiler ya da kurumlar var mı?" dır.

Katılımcı öğrenciler ülkelerine döndükten sonra Türkiye'de yaşadıkları tecrübelerini aileleri, arkadaşları ve gönderici üniversite temsilcileri ile olumlu yönde ve tavsiye niteliğinde paylaşmayı planladıklarını ifade etmişlerdir (E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E14, E15, E16, E17, E18). Öğrencilerden bazıları Türkiye'yi pek çok açıdan önerebileceklerini ifade ederken, bazı öğrenciler de Türkiye'de yaşadığı erasmus+ deneyimi sonrasında Türkiye ve kendi ülkesi arasında iş yapmak istediklerini söylemişlerdir (E10, E17). On sekiz katılımcı da verdiği cevaplarla üçüncü hipotezi doğrulamaktadır.

Üçüncü hipoteze cevap aramak amacıyla katılımcılara sorulan bir diğer soru "Türkiye ile kendi ülkeniz arasındaki ilişkilere katkı sağlamayı düşünür müydünüz? Cevabınız evet ise, lütfen açıklayınız." dır. Bu soru aracılığıyla erasmus+ programının kamu diplomasisi enstrümanı olarak uzun vadede dış politika üzerindeki rolü öğrenilmek istenmiştir.

Katılımcılardan neredeyse tamamı ikili ülke ilişkilerine katkı sağlama ve karşılıklı ön yargıları yıkma isteklerini ifade etmiş (E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, E12, E13, E15, E16, E17, E18), yalnız bir öğrenci çekimser kalmıştır (E14). Görüldüğünü gibi on sekiz öğrenciden on yedisi üçüncü hipotezi doğrulamışlardır.

Tablo 4: Hipotez 3'ün Sınama Sonuçları

Hipotez 3	S1: Türkiye' deki tecrübelerini kendi ülkelerindeki kişi ve kurumlarla paylaşarak uzun vadede kamu diplomasisine sağlama söz konusudur.	S2: Uzun vadede iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkilere olumlu katkı sağlama istek ve ihtimalleri vardır.
Destekleyen	18	17
Desteklemeyen	-	1

Diplomat ile Yapılan Görüşme

Değişim programları karşılıklı ilişki inşa ederek uzun vadede ülkeler arası ilişkileri olumlu yönde geliştirmektedir. Bu konuyla ilgili, erasmus+ değişim programı ile Türkiye'ye gelen ve sonrasında Türkiye'de çalışmaya başlayan bir diplomat ile derinlemesine görüşülerek hipotezlere cevaplar aranmak istenmiştir. Diplomat N.P., 2008/2009 akademik yılı güz döneminde İstanbul'da öğrenim hareketliliği gerçekleştirmiş olup, 2017 yılından bu yana Türkiye'de bulunan kendi ülkesinin Büyükelçiliği'nde siyasi ve ekonomik ilişkiler bölümünde diplomat olarak çalışmaktadır.

Erasmus+ değişim programı, kültürler hakkında olumlu imaj oluşturmakta ve karşılıklı anlayış ve ilişki oluşmasına imkân sağlamaktadır. Bu anlamda katılımcıya yöneltilen soru şöyledir: "Türk kültürü hakkında ne düşünüyorsunuz? Türk kültürüne ait değerlerden en çok beğendikleriniz ya da beğenmedikleriniz nelerdir?"

N.P. soruyu, "Türkiye'ye herhangi bir ön yargı ile gelmedim. Türk kültüründen çok hoşlandım. İnsanlar dürüst ve arkadaş canlısı. Türk geleneklerinden, özellikle aile ve arkadaşlarla yapılan uzun kahvaltılardan hoşlanıyorum." diyerek birinci hipotezi destekler nitelikte bir cevap vermiştir.

Erasmus+ kapsamı çerçevesinde değişim programından faydalanan öğrenciler karşılıklı ve çift yönlü iletişim aracılığıyla, kendi ülkelerini ve kültürlerini tanıtmaya ve anlatma fırsatı bulmaktadırlar. Bu kapsamda katılımcıya yöneltilen soru şöyledir: "Erasmus+ hareketliliğiniz esnasında kendi ülkenizi ve kültürünüzü tanıtmaya ve anlatmaya fırsatınız olmuş muydu?". N.P., erasmus+ değişim programı esnasında kendi ülkesini ve kültürünü anlatma fırsatı bulmadığını söyleyerek ikinci hipotezi doğrulamamaktadır.

Değişim programları ile gelen öğrenciler kendi ülkelerine döndükten sonra, kendi ülke vatandaşlarını ve uzun vadede iki ülke arasındaki ilişkileri olumlu yönde etkileyebilmektedirler. Bu anlamda katılımcıya yöneltilen soru "Erasmus+ dönemi sonrası ülkenize döndükten sonra çevrenizdeki kişilere ya da ülkenizdeki karar vericilere Türkiye imajı hakkında olumlu yönde aktarımlarınız olmuş muydu?" olmuştur. Bu soruyu destekleyen cevap şöyledir:

N.P., "Türkiye'de erasmus+ yapmam hayatımın çok önemli bir parçası oldu ve bu sonrasında kariyer seçimimi dolaylı olarak etkiledi. Türkiye'den çok olumlu kazanımlarla döndüm ve bunları çevremle paylaştım. Şu anki işimin bir parçası olarak da iki ülke arasındaki ilişkilere katkı sağlamaya çalışıyorum. Ankara'ya devletim tarafından atandım. Bu hususta ülkeyi ve dilini bilmenin de önemli bir faktör olduğunu düşünüyorum." şeklinde cevap vermiştir. Katılımcının cevabı üçüncü hipotezi desteklemektedir.

SONUÇ

Eğitimin kamu diplomasisi anlamında etkin bir biçimde kullanılması eğitim diplomasisi olarak kavramsallaştırılmakta olup, eğitim değişim programları da en etkili eğitim diplomasisi araçları arasında kabul edilmektedir. Ülke menfaatlerine hizmet etmeyi amaçlayan eğitim diplomasisi faaliyetleri,

yabancı halkları bilgilendirmek, yabancı halkları ikna etmek ve yabancı halkların desteğini kazanmak şeklinde sıralanmaktadır. Bu bağlamda, eğitim değişim programları ile ülkeler, olumlu bir algı ve imaj oluşturarak, uzun vadede karar verme sürecinde aktif rol oynayabilecek kişileri etkilemeye çalışmaktadırlar. Bu çalışmada Türkiye’de erasmus+ değişim programı kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisinde nasıl bir yer bulmalıdır sorusu doğrultusunda oluşturulan hipotezler, gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler aracılığıyla sınanmıştır.

Çalışmanın birinci hipotezi olan “Erasmus+ değişim programı aracılığıyla Türkiye ve Türk kültürü hakkında olumlu imaj oluşturulmakta, karşılıklı anlayış ve ilişki inşa edilmektedir.” doğrulanmıştır. Derinlemesine görüşmelere katılan ve Türkiye’ye gelmeden önce önyargıları olduğunu açıkça ifade eden öğrencilerin çoğu erasmus+ hareketliliği sonrasında Türkiye’ye, Türk kültürüne ve Türklere karşı önyargılarının yıkıldığını ve düşüncelerinin olumlu yönde geliştiğini söylemişlerdir. Türkiye’ye karşı ön yargısını açıkça dile getirmeyen, ülke ve kültürü hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan katılımcıların çoğu, Türkiye’de öğrenim gördükten ve Türklere birebir iletişim kurduktan sonra ülke ile ülke vatandaşlarına güven duymaya başladıklarını ve Türkiye’ye ve ülke vatandaşlarına karşı olumlu yönde bir algıya sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Çalışmanın ikinci hipotezi “Erasmus+ değişim programı ile çift yönlü bir iletişim gerçekleşmektedir.” doğrulanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu üniversitedeki bazı dersler kapsamında, düzenlenen çeşitli kültürel etkinliklerde ve günlük yaşamda hem Türk kültürünü öğrendiklerini hem de kendi kültürlerini anlatma fırsatı bulduklarını söylemişlerdir.

Cull, değişim diplomasisi kapsamında değerlendirdiği değişim faaliyetlerinin ‘karşılıklılık’ ve ‘iki yönlü iletişim’ temelinde, her iki tarafın da faydasına yönelik bir şekilde gerçekleştiğini söylemiştir (2009: 20). Kamu diplomasisi, ülkenin uluslararası imajını ve itibarını yönetmek, ülkeye karşı var olan ön yargıları yıkmak, diğer ülke vatandaşları ile karşılıklı ilişki ve anlayış geliştirmek gibi amaçlarla resmi ve gayri resmi aktörler tarafından uygulanan bir yöntemdir. Kamu diplomasisi halkla ilişkiler, uluslararası halkla ilişkiler, uluslararası ilişkiler gibi pek çok disiplininden beslenmektedir. Kamu diplomasisinin, karşılıklı ilişki geliştirme, ikna etme ve uzun vadede ilişki inşa etme amaçları açısından halkla ilişkiler ile oldukça fazla benzerliği bulunmaktadır.

Çalışmanın üçüncü hipotezi olan “Türkiye’deki Erasmus+ değişim programı sonrası kendi ülkesine dönen öğrenciler, iki ülke vatandaşları ve hükümet yetkilileri arasındaki ilişkileri uzun vadede olumlu yönde etkilemektedir.” doğrulanmıştır. Katılımcı öğrencilerin tamamı ülkelere döndükten sonra Türkiye’de yaşadıkları tecrübelerini, aileleri, arkadaşları ve gönderici üniversite temsilcileri ile olumlu yönde ve tavsiye niteliğinde paylaşmayı planladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden bazıları Türkiye’de yaşadığı erasmus+ deneyimi sonrasında Türkiye ve kendi ülkesi arasında iş yapmak (ör: ticaret) istediklerini söylemişlerdir. Katılımcıların çoğu ikili ülke ilişkilerine katkı sağlama ve karşılıklı ön yargıları yıkmak konusunda istekli olduklarını söylemişlerdir. Öğrencilik yıllarında Türkiye’de erasmus+ faaliyeti gerçekleştirmiş olan diplomatla yapılan görüşmede, diplomat şu anki işinin de bir parçası olarak iki ülke arasındaki ilişkilere katkı sağlamaya çalıştığını söylemiştir.

Nye, öğrencilerin ileride önemli politik sonuçları etkileyebilecek mevkilere gelmelerinin söz konusu olduğundan bahsetmiştir (2017: 73). Erzen de, ülkelerin eğitim programları ile, ülkelerini cazibe merkezi haline getirerek, gelecekte karar verme sürecinde aktif rol oynayabilecek kişileri etkilemeye çalıştıklarından bahsetmiştir (2014: 129-130). Değişim programlarının uzun vadeli bu etkisine ilişkin dünya genelinde çeşitli somut örnekler bulunmaktadır. Aleksander Yakovlev 1950’li yıllarda Kolombiya Üniversitesinde eğitim görmüş ve ülkesine döndükten sonra Politbüro üyeliğine kadar yükselmiştir. Yakovlev, dönemin SSCB lideri Gorbaçov’u liberalizm konusunda etkilemiştir (Nye, 2017: 75). 2. Dünya Savaşı sonrası Fransız ve Alman liseleri arasındaki öğrenci değişim programları, 1997 yılında beş milyon öğrenciye ulaşmış ve iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesine katkı sağlamıştır (Scott-Smith, 2009: 50).

Sonuç olarak, gelen erasmus+ öğrencileri ve Türkiye’de çalışmakta olan diplomatla yapılan görüşmeler neticesinde üç hipotez de doğrulanmıştır. Erasmus+ değişim programı aracılığı ile kişilerarası temas yoluyla diğer uluslara bilgi ve fikirlerin yayıldığı, kültürel ve milli değerlerin aktarıldığı, uluslararası iyi niyetin geliştirilmesine, ülkelerin imajlarının iyileştirilmesine, karşılıklı ön yargıların yıkılmasına ve uzun vadeli ilişkiler inşa edilmesine katkı sağlandığı görülmüştür. Fakat kamu diplomasisine sağlanan bu katkının dolaylı yoldan sağlandığı, erasmus+ değişim programının bir eğitim diplomasisi strateji çerçevesinde uygulanmadığı görülmüştür. Kamu diplomasisine büyük katkı sağlama potansiyeli olan erasmus+ değişim programının, kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer kültürleri anlamak için enstrümanlar sunulmazsa, doğru bilgiye ulaşılmamakta ve ülkeler hakkında yanlış bilgilere ve ön yargılara sahip olunmaktadır. Erasmus+ Değişim Programını eğitim diplomasisi kapsamında ele alan bu çalışma, erasmus+ değişim programı uygulayıcıları ve erasmus+ değişim programı yararlanıcılarının ülkenin dış politika hedefleri ile paralel, ilgili tüm kuruluşlarla birlikte ortak bir strateji çerçevesinde hareket etmelerini istemektedir.

Öğrenci değişimleri köprüler kurmaya ve ön yargıları yıkmaya yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin gelmeden önceki algıları ve geldikten sonraki düşünceleri arasında belirgin bir fark bulunmaktadır. Nedeni Türkiye’yi ve Türk kültürünü karşılıklı iletişim ile yakından tanımış olmalarıdır. Erasmus+ programı öğrenim veya staj faaliyeti kapsamında Türkiye’ye gelen öğrencilerle yapılan görüşmeler sonrasında, erasmus+ programının kültürlerarası iletişimi ve karşılıklı anlayışı geliştirdiği, uzun vadeli ilişkiler oluşturduğu, güven ve barış inşa ettiği, işbirlikleri oluşturduğu ve ön yargıları yıkarak kültürel çatışmaların önüne geçtiği ortaya konulmuştur. Katılımcıların farklı dinlere ve kültürlere karşı anlayışı ve sempatisi artmıştır. Program sadece katılımcı öğrencilerin algı ve düşüncelerinde değişiklik yapmakla sınırlı kalmamış, Türkiye’de buldukları süre zarfında kendilerini ziyarete gelen ailelerinin düşünce ve algılarında da olumlu yönde değişiklik meydana getirmiştir. Erasmus+ katılımcılarının karşılıklılık çerçevesinde kendi ülkelerini ve kültürlerini de anlattıkları ve kendi ülkelerinin gayri resmi elçileri olarak faaliyet gösterdikleri görülmüştür.

Erasmus+ hareketliliği sonrası katılımcıların Türkiye’ye, Türk kültürüne ve Türk insanına yönelik düşünceleri olumlu yönde değişmektedir. Katılımcılarla yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların bir kısmının sosyal ve siyasi konularda Türkiye’ye karşı olumlu düşünceye sahip olmadıkları görülmüştür. Türkiye hakkında gerçeği yansıtmayan algının, bilgi eksikliği ya da güçlü bir etkiye sahip olan medya ve sosyal medya kanallarından yayılan yanlış bilgi aracılığıyla oluştuğu görülmüştür. Öğrenciler Türkiye’ye gelmeden önce genellikle üniversitelerindeki hocalar, ofis yetkilileri ve aileleri tarafından uyarılmakta olduklarını söylemişlerdir. Türkiye’de kadın erkek eşitliği, konuşma ve düşünce özgürlüğü, sosyal ve hukuki haklar gibi konular, Türk imajının iyileştirilmesinin önündeki bazı bariyerler olarak durmaktadır. Sokaktaki dilenci çocukların, mendil satan çocukların, kâğıt toplayıcıların vb. fazlalığı Türkiye’nin yabancılar üzerindeki imajını zedelemektedir. Katılımcıların kültürel deneyimlerini daha çok bireysel olarak gerçekleştirdikleri görülmüş, üniversiteler tarafından ya da çeşitli devlet organlarıyla bağlantılı olarak kültürel anlamda yeterli düzeyde organizasyon yapılmadığı görülmüştür. Üniversitelerde uluslararası tanıtım ve ulus markalama çalışmalarının yeterli düzeyde olmaması, üniversitede yabancı dil bilen akademik ve idari personel sayısının yetersiz olması, gelen öğrencilerin ülkeye entegrasyonuna yönelik çalışmaların yetersiz olması gibi nedenler erasmus+ faaliyetlerinin eğitim diplomasisi kapsamında kullanılabilmesi için engel teşkil etmektedir.

Katılımcıların ağırlıklı olarak İstanbul, Kocaeli, Ankara, İzmir ve Sakarya’daki yükseköğretim kurumlarında erasmus+ faaliyetinde bulunduğu görülmüştür. Öğrencilerin erasmus+ kapsamında buldukları şehirler ile verdikleri cevaplar arasında bir bağlantı görülmemiştir. Katılımcıların Türkiye’de buldukları süre zarfında en az üç farklı şehri ziyaret ettikleri ve deneyimledikleri görülmüştür.

Katılımcıların iki yönlü iletişim aracılığıyla elde ettikleri deneyim, iki ülke arasında karşılıklı anlayışın gelişmesini garanti etmemektedir. Bu nedenle, yanlış algılamayı ortadan kaldıracı ve karşılıklı

anlayışı kolaylaştırabilecek değişim programlarının, bir strateji çerçevesinde uygulanması gerekmektedir. Türkiye imajının ve algısının uluslararası kamuoyunda düzeltilebilmesi, kültür, tarih, gelenek ve değerlerin karşılıklı olarak anlaşılması, ön yargıların ortadan kaldırılması, kamu diplomasisi türlerinden olan eğitim diplomasisi kapsamında ve değişim diplomasisi ekseninde oluşturulacak uzun vadeli iletişim stratejisi ile mümkün olabilecektir. Farklı ulusal ve kültürel kökenlerden gelen insanlar arasında karşılıklı iletişim aracılığıyla var olan düşmanlıklar giderebilecek ve uluslararası işbirliği teşvik edilebilecektir. Türk aile yapısı, Türk mutfağı, Türk misafirperverliği, Türk hamamı vb. gibi unsurlar gelen öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekmektedir. Bazı kültürel unsurlar üzerine yoğunlaşarak Türkiye tanıtım çalışmalarında bu unsurlara yer verilmesi Türkiye algısını olumlu yönde geliştirecektir. Türkiye imajını olumlu yönde geliştirmek, kültürler arası karşılıklı anlayışı artırmak ve işbirliği geliştirmek için eğitim diplomasisi kapsamında oluşturulacak uzun vadeli iletişim stratejisine ihtiyaç duyulmaktadır. Devletin resmi organları tarafından belirlenip desteklenmeyen ve kamu diplomasisi çerçevesinde değerlendirilmeyen değişim faaliyetlerinin, yumuşak güç ile sınırlı kalarak uzun vadede gelecek olumlu ülke ilişkilerine somut bir katkı sağlayamayacağını söyleyebiliriz.

Çalışmada, erasmus+ değişim programı ile Türkiye'ye gelen öğrencilerle, T.C. İletişim Başkanlığı ve Türkiye Ulusal Ajansı ile iletişime geçilmiş, kamu diplomasisi türü olarak eğitim diplomasisi bağlamında erasmus+ değişim programının uygulanmasında bir strateji eksikliği tespit edilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı tarafından eğitim diplomasisi konusunda bir politika geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim diplomasisi ekseninde oluşturulacak değişim diplomasisi politikası Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Kurumları, Dış İşleri Bakanlığı, İletişim Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türkiye Ulusal Ajansı, Erasmus+ Ofisleri, ESN (European Student Network), öğrenciler ve akademisyenler ortaklığı çerçevesinde başarıya ulaşacaktır. Bu politika çerçevesinde ortak bir zeminde hareket edilerek, kamu diplomasisi mesajları gelen öğrenci ve personele aktarılmalı, aynı şekilde değişim programıyla yurt dışına giden öğrenci ve personel de Türkiye'nin eğitim diplomasisi stratejisi konusunda bilgilendirilerek kamu diplomasisine katkı sağlamaları beklenmelidir. Yurt dışına giden katılımcılar için hareketlilikleri öncesinde Türk kültürü ve değerleri konusunda eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Türk tarihi, Türk kültürü ve Türk dili gibi alanlarda eğitimler ve organizasyonlar düzenlenmesi, kültürel etkinliklere ve önemli ulusal günlere erasmus+ öğrencilerinin davet edilmesi gibi eğitim diplomasisi çerçevesinde gerçekleştirilecek uygulamalar ile kamu diplomasisine katkı sağlanacaktır. Yükseköğretim Kurumları, uluslararası tanıtım ve uluslararası fuar organizasyonlarında ulus markalamaya da önem vermeli, Türkiye hakkında bilgi vererek kendi ülkeleri hakkında olumlu imaj oluşturmaya destek olmalıdırlar.

Çalışmanın kamu diplomasisi türü olan eğitim diplomasisi ile ilgili yapılacak çalışmalara referans olması ve bu konuya ilgi duyan araştırmacılara ışık tutması amaçlanmaktadır.

KAYNAKÇA

Aydemir, E. (2018). Kamu Diplomasisi. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.

Bettie, M. (2020). Exchange Diplomacy: Theory, Policy and Practice in The Fulbright Program. Place Brand Public Diplomacy 16, 212–223.

Castells, M. (2008). The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance. The Annals of the Academy of Political and Social Science, 78-93.

Cross, M. K. (2013). Conceptualizing European Public Diplomacy. M. K. Cross, & J. Melissen içinde, European Public Diplomacy, Soft Power At Work (1-12). New York: Palgrave Macmillan.

Cull, N. J. (2009). Public Diplomacy Before Gullion . N. Snow, & P. M. Taylor içinde, Routledge Handbook of Public Diplomacy. New York: Routledge.

Cull, N. J. (2009). Public Diplomacy: Lessons from the Past. Los Angeles: Figueroa Press.

- Davutoğlu, A. (2001). *Stratejik Derinlik Türkiye'nin Uluslararası Konumu*. İstanbul: Küre.
- Dutta, M. J. (2015). *Public Diplomacy, Public Relations, and the Middle East: A Culture-Centered Approach to Power in Global Contexts*. S.-U. Y. Guy J. Golan, & D. F. Kinsey içinde, *International Public Relations and Public Diplomacy, Communication and Engagement*. New York: Peter Lang.
- Eken, M. E. (2015). *Jeopolitik Derinlik, Akılcı Güç ve Popüler Kültür: Stratejik Bir Konsept Olarak Gündelik Hayatın Önemi*. M. Şahin, & B. S. Çevik içinde, *Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel.
- Ekşi, M. (2018). *Kamu Diplomasisi ve AK Parti Dönemi Türk Dış Politikası*. Ankara : Siyasal.
- Erzen, M. Ü. (2014). *Kamu Diplomasisi*. İstanbul: Derin.
- Hocking, B. (2005). *Rethinking the New Public Diplomacy, Soft Power in Interntional Relations*. J. Melissen içinde, *The New Public Diplomacy (28-43)*. New York: Palgrave Macmillan.
- Karadağ, H. (2016). *Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir Boyut Kamu Diplomasisi*. Ankara: Nobel.
- Kochhar, S. K., & Molleda, J. C. (2015). *The Evolving Links Between International Public Relations and Corporate Diplomacy*. G. J. Golan, S.-U. Yang, & D. F. Kinsey içinde, *International Public Relations and Public Diplomacy: Communication and Engagement*, 51-72. New York: Peter Lang.
- Leonard, M. (2002). *Public Diplomacy*. London: The Foreign Policy Center.
- Lima Júnior, A. F. (2007). *The Role of Interntional Educational Exchanges in Public Diplomacy*. *Place Branding and Public Diplomacy*, 3(3), 234-251.
- Manners, I., & Whitman, R. (2013). *Normative Power and the Future of EU Public Diplomacy*. M. K. Cross, & J. Melissen içinde, *European Public Diplomacy, Soft Power at Work (183-204)*. New York: Palgrave Macmillan.
- Nye, J. (2004). *Soft Power*. New York: Public Affairs Press.
- Nye, J. (2017). *Yumuşak Güç*. (R. İ. Aydın, Çev.) Ankara: BB101.
- Özoğlu, M., Gür, B. S., & Coşkun, İ. (2012). *Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler*. Ankara: Seta.
- Pacher, A. (2018). *The Ritual Creation of Political Symbols: International Exchanges in Public Diplomacy*. *The British Journal of Politics and International Relations*, 1-18.
- Pamment, J. (2013). *West European Public Diplomacy*. M. K. Cross, & J. Melissen içinde, *European Public Diplomacy, Soft Power At Work (13-38)*. New York: Palgrave Macmillan.
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler*. İstanbul: Beta.
- Scott-Smith, G. (2009). *Exchange Programs and Public Diplomacy*. N. Snow, & P. M. Taylor içinde, *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge.
- Snow, N. (2009). *Rethinking Public Diplomacy*. N. Snow, & P. M. Taylor içinde, *Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge.
- Szondi, G. (2009). *Central and Eastern European Public Diplomacy: A Transinational Perspective on National Reputation Management*. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*, 292-313.
- Taylor, H. (2006). *The Practice of Public Diplomacy*. J. S. Fouts içinde, *Public Diplomacy, Practitioners, Policy Makers, and Public Opinion (47-66)*. Washington: USC Center on Public Diplomacy & the Pew Research Center.

Ünal, U. (2017). Kamu Diplomasisi, Kalkınma Yardımları ve Algı Araştırması Çerçevesinde. Ankara: Gazi.

Waithaka, J. W., & Maluki, P. (2016). International Education Exchanges As A Public Diplomacy Instrument. *International Journal of Science Arts and Commerce*, 1(3), 1-8.

Wang, J. (2011). Introduction: China's Search of Soft Power. *Soft Power in China: Public Diplomacy Through Communication* (1-18). içinde New York: Palgrave Macmillan.

Yağmurlu, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi. *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 9-38.

Yıldırım, G. (2015). Kültürel Diplomasi Ekseninde Uluslararası Halkla İlişkiler Perspektifinden Kamu Diplomasisi. İstanbul: Beta.

Yıldırım, G. (2015). Türkiye Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün Faaliyetlerinin Kültürel Diplomasi Bağlamında İncelenmesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 3(9), 2-24.

Yıldırım, Ş., Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin.

Yılmaz, M. & Pacolari, E. (2019). Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler Açısından Yunus Emre Enstitüsü'nün Kosova'daki Faaliyetlerinin Analizi. *Turkish Studies Social Sciences*, 14 (4), 1905-1929.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

URL-1 <https://sites.tufts.edu/murrowcenter/about> (Erişim Tarihi: 14.02.2019)

URL-2 <https://www.kamudiplomasisi.org/makaleler> (Erişim Tarihi: 11.06.2019)

URL-3 <https://www.usip.org/publications/2011/05/exchange-20-0> (Erişim Tarihi: 24.07.2019)

URL-4 <https://www.researchgate.net/publication/321106933> (Erişim Tarihi: 30.10.2018)

URL-5 <https://www.ua.gov.tr> (Erişim Tarihi: 13.01.2021)

URL-6 <https://www.avrupa.info.tr/tr/erasmus-programi-189> (Erişim Tarihi: 25.09.2019)

URL-7 https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/Yuksekogretimde_Uluslararasılaşma_Strateji_Belgesi_2018_2022.pdf (Erişim Tarihi: 02.04.2019)

URL-8 https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/turkey-erasmus-2018-numbers_en (Erişim Tarihi: 17.02.2020)

URL-9 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1> (Erişim Tarihi: 24.01.2019)

URL-10 https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/factsheets2014/turkey_en.pdf/ (Erişim Tarihi: 02.04.2019)

URL-11 https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en (Erişim Tarihi: 09.02.2019)

URL-12 https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/statistics_en (Erişim Tarihi: 09.02.2019)